



І Ў ПЛЮС 32,
І ПА ГЛЫБОКІМ
СНЕЗЕ...

ЧЫРВАЖКА



Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове



ЗВЯЗДА

ВІНШУЕМ
ПЕРАМОЖЦАЎ
ТВОРЧАГА
КОНКУРСУ!

ЧЫРВАЖКА



17 ЛІСТАПАДА 2022 г. ЧАЦВЕР № 226 (29848)

ЦЫТАТА ДНЯ



Ніна ЕМЯЛЯНАВА,
намеснік міністра
антыманапольнага
рэгулявання і гандлю:

«2022 год навучыў нас правільна ацэньваць спажывецкі рынак і ўнутры краіны, і за яе межамі. На працягу гэтага года мы прымалі разнастайныя меры для вырашэння ўзнікаючых праблем: устанавілі цэнавае рэгуляванне, прымянялі меры нетарыфнага рэгулявання, уведзілі забароны і абмежаванні на ўвоз і вывоз тавараў, а таксама ліцэнзаванне ўвозу і вывазу іх асобных відаў. Каб забяспечыць насельніцтва асноўнымі харчовымі таварамі пад поўныя патрэбы, сумесна з галіновымі вытворцамі і канцэрнамі заключылі графікі паставак некаторых груп тавараў на ўнутраны рынак. Сярод іх цукар, мука, грэцкія крупы, распавы алей, мяса птушкі, натуральная малочная прадукцыя і яйкі. Таксама на асаблівым кантролі зараз знаходзіцца забяспячэнне насельніцтва адпаведнай пладова-агародніннай прадукцыяй у міжсезонны перыяд 2022/2023 года».

ПРЫЛЯТАЙЦЕ З ЛЕТНЯГА ВЫРАЮ!



Птушка гэтага года ў Лёзненскім раёне — чырванатрыглы гіль. Дом рамёстваў Лёзненшчыны распрацаваў сувенірную прадукцыю ў народным стылі з вобразамі гэтай маленькай, але вельмі прыгожай птушкі. Метадыст установы і захавальніца традыцыйнай тэхналогіі вырабу гліняных цацак Ірына ВАРОНА лепіць снегіроў у

выглядзе свістулёк. Ірына Аляксандраўна жыве ў вёсцы Бабінавічы, даследуе і працягвае традыцыю вясковых ганчароў Міхаіла Траяноўскага і Мікалая Арэхава, якія таксама займаліся вырабам глінянай свістулкі. У керамічнай калекцыі Ірыны з году ў год расце птушыная чарада, зробленая яе рукамі, а сёлета калекцыя папоўнілася

і сямейкай гільёў. Два гады таму бабінавіцкую чараўніцу ўключылі ў групу выбітных майстроў, якія захоўваюць мясцовыя традыцыі — Аршанскага Падняпроўя і Віцебскага Прыдзвіння, і надалі традыцыям глінянай свістулкі статус гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

ПАРТРЭТ У ІНТЭР'ЕРЫ

Напярэдадні Дня работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці, які краіна адзначае ў найбліжэйшую нядзелю, у Мінску адбудзецца Форум сельскіх жанчын. У ім возьмуць удзел прадстаўніцы розных прафесій у сферы АПК з рэгіёнаў — усяго больш за тысяч працаўніц. З некаторымі дэлегаткамі форуму пазнаёмліся карэспандэнты «Звязды».



Фота БелТА

Фота носіць ілюстрацыйны характар.

СТАР. 4-5

Добрая навіна

«МІНІМАЛКА» ВЫРАСЦЕ З 1 СТУДЗЕНЯ

У Мінску на пляцоўцы Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі прайшло пасяджэнне Нацыянальнага савета па працоўных і сацыяльных пытаннях. Былі абмеркаваны павышэнне мінімальнай заробнай платы і падведзены першыя вынікі рэалізацыі новага віду дадатковага пенсійнага страхавання з фінансавай падтрымкай дзяржавы. Нацсавет падтрымаў устанавленне мінімальнай заробнай платы з 1 студзеня 2023 года ў памеры 554 рублі.

Урадам на разгляд Нацыянальным саветам па працоўных і сацыяльных пытаннях была ўнесена прапанова аб устанавленні з 1 студзеня 2023 года месячнай мінімальнай заробнай платы ў памеры 554 рублі. Тэмп росту да 1 студзеня 2022-га склаў 121,2 %. Нацыянальны савет дадзены прапановы падтрымаў. Нагадаем, за кастрычнік памер МЗП склаў 483,17 рубля.

Падчас пасяджэння Нацыянальнага савета першы намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Наталля ПАУЛЮЧЭНКА расказала, як працуе механізм добраахотнага пенсійнага страхавання з фінансавай падтрымкай дзяржавы. Яна паведаміла, што за 1,5 месяца дзеяння праграмы заключана амаль шэсць тысяч дагавораў.

СТАР. 3

КОРАТКА

- Больш за 6,53 млн жыхароў Беларусі прайшло поўны курс вакцынацыі супраць COVID-19.
- Прэм'еру пластычнага спектакля «Наш космас» прадставяць у Купалаўскім тэатры 24 лістапада.
- Беларусі выдзеляць крэдыт на 105 млрд расійскіх рублёў на імпартазамышчэнне.

ISSN 1990 — 763X



9 771990 763008

Кожны дзень – з любімай «Звяздой»!

Усім, хто падпісаўся на I квартал або I паўгоддзе 2023 г., — у падарунак чатыры календары: насценны, рэлігійны, народны і мясцавы.





«Будучыня нашай краіны залежыць ад кожнага з нас»

Наталля КАЧАНОВА правяла адкрыты дыялог з моладдзю

У Мінскім дзяржаўным Палацы дзяцей і моладзі Старшыня Савета Рэспублікі Наталля Качанова правяла адкрыты дыялог з новым пакаленнем. Удзельнікамі сустрэчы сталі навучэнцы школ і каледжаў, студэнты беларускіх ВНУ, а таксама маладыя спецыялісты. На пытанні хлопцаў і дзяўчат разам з Наталляй Качановай адказвалі міністр адукацыі Андрэй Іванец і першы сакратар ЦК БРСМ Аляксандр Лук'янаў. Пытанні, што прагучалі падчас адкрытага дыялогу, датычыліся сістэмы адукацыі, выдзялення жылля для маладых спецыялістаў, Года гістарычнай памяці і паспяховага развіцця дзяржавы.



Фота: БНІА

— Адрозніе ў памяці ўсплывае праект, які быў рэалізаваны разам з Міністэрствам адукацыі. Гэта «Цягнік памяці», — адзначыла Старшыня Савета Рэспублікі. — Таксама мне вельмі спадабалася ваша ініцыятыва па добраўпарадкаванні мемарыяльнага комплексу «Хатынь», які для нас з'яўляецца сьвятым. Вы маладзі, што робіце гэта разам. Адзначу, што ў 2023 годзе праект «Цягнік памяці» прадоўжыцца. Мы плануем, што да нас падключыцца краіны Еўразійскага саюза: краін-удзельніц будзе ўжо не дзве, а пяць. Старт традыцыйна адбудзецца калі Брэсцкай крэпасці.

Галоўная тэма 2023 года

Ці будзе наступны год звязаны з патрыятызмам і захаваннем гістарычнай памяці? Аб гэтым падчас адкрытага дыялогу спыталася вучаніца мінскай сярэдняй школы № 152.

— Зараз дзяржаўнымі органамі і людзьмі ўносяцца розныя прапановы, якім мы хацелі б бачыць у наступным годзе. Разглядаем варыянты Года сямі, духоўных каштоўнасцяў. Таму, канешне, будзем рабіць усё, каб год застаўся ў памяці надоўга. Напрыклад, для мяне трюлогія малой радзімы была шчасцем. Калі вы ўнесце свае прапановы, мы з радасцю іх прыемем, — адзначыла Наталля Качанова.

Падтрымка маладых спецыялістаў

Навучэнка Мінскага дзяржаўнага энергетычнага каледжа пацікавілася, як маладому спецыялісту на размерка-

ванні атрымаць жыллё і да каго звяртацца ў выпадку, калі ўзнікае праблема.

— Калі малады чалавек заканчвае каледж або вышэйшую навучальную ўстанову, мы павінны выдзеліць яму працоўнае месца. Працоўныя месцы ёсць, таму размеркаванне павінна быць. Хачу акцэнтаваць увагу: універсітэты павінны самі выдзяляць месцы для паслявуз'яўскай адукацыі, малады спецыяліст не павінен шукаць месца сам — гэта няправільна. Датчына жылля: згодна з законам, малады спецыяліст мае права на арэнднае жыллё. І ў большай ступені гэта датычыцца бюджэтных сфер — зараз мы будзем даволі шмат такога жылля. Сёння ў гарадах, куды прывязваюць маладыя спецыялісты, даюць жыллё з паніжаным кафіцыентам. У выпадку, калі такое жыллё не даюць, вам трэба звярнуцца ў мясцовыя органы ўлады. Яны павінны дакладна разумець, што да іх прыехаў малады спецыяліст, якому неабходна падтрымка, — адзначыла Наталля Качанова.

Таксама падчас адкрытага дыялогу прагучалі асабістыя пытанні, накіраваныя Старшыні Савета Рэспублікі. Наталля Качанова адзначыла, што з некаторымі маладымі актывістамі сустрэнецца асабіста, каб выслухаць іх прапановы. У Палацы дзяцей і моладзі Старшыня Савета Рэспублікі таксама наведвала лабараторыю інавацыйных тэхналогій і кабінет «экадызайну», дзе пазнаёмілася з дзейнасцю ўстаноў.

Арына КАРПОВІЧ.

Па сутнасці

ШЛЯХ

СПРАВДЛІВАСЦІ



Цярпліваць. У адным слове — увесь беларускі характар. Менавіта цярдлівасць, а не талерантнасць. Гэта па-эканернае слова прыляпілася на язык функцыянераў, экспертаў, дыпламатаў, ды і журналістаў, калі да нас натоўпамі сталі ездзіць замежныя палітыкі. У нашым разуменні «талерантнасць» — значыць гасцінна і добра-зачліва. У трактоўцы замежнікаў — паслухмяны, нібы выціснутая кухонная губка. Падатлівы да ўсяго, што прапануюць. Да пандэміі для эканомікі, «вакцынацыі» ад традыцыйнай сям'і, хлусні ў масцы неверагоднай праўды...

Наша талерантнасць скончылася. У 2020-м беларусы вырашылі: годзе, хоціце. Засталася цярдлівасць. Яна ў крыві, у генным кодзе. Да розных канфесій. Да суседзяў з розных бакоў. Хапала ўсякага. Насамрэч колькі разоў мы тую Еўропу выратоўвалі... І колькі разоў яны ішлі на нас з мэтай пашырыць сваю жыццёвую прастору. Ульрхі фон юнгены, карлы, напалеоны, кайзеры, пілсудскія, гітлеры, а зараз адначасова і ўсіх не пералічыць...

Цярпелі і выстаялі. Нават з Днём незалежнасці віншуюць іх... Трапіна кіраўнік дзяржавы адзначыў — мы ніколі да вас са зброяй. Усё вы да нас. Усе непаразумны разбітыя аб камяні на плошчах, тых, што нагадваюць архітэктуру беларускага іўра. Бо людзі ў нас насамрэч цярдлівыя. Цярпелі, калі нашу зямлю, нібы плуг ворыва, падчас усіх гэтых падзеяў варшаўскай «моцы» крэмзавымі рукамі ў бэльг пальчатках палітычны істаблішмент імперыялістаў. Цярпелі, калі рукамі ў чорных, з чалавечай скуры, пальчатках аматары Шылера выціскалі з нашых дзетка апошня кроплі крыві, з нашых герояў прызнанні, з нашага народа людскасць, годнасць і магчымасць застацца ў будучыню. Цярпелі, калі спрытнымі рукамі напарстачнікаў усялякі палітычны зброд і махляры, прыхватытары гісторыі і людскіх грошай у якасці светлых ідэй свабоды прапанавалі нам купоны.

Калі сталіся цярдце, талакой вырашылі і хамут той цярдлівасці ўзвалілі на дужыя плечы аднаго. Не памыліся. Цягне. Цярпіце і цягне. За ўсю краіну. Спачатку цярдце ад неверагоднасці сталінскага бамонду. Палітычнага і творчага. У галодных чэргах «кармілі» гісторыямі пра лагерную баланду СССР і гумкамі сытнага жыцця еўрапейскай дэмакратыі. Трэба было вярнуць павагу да забытых помнікаў Перамогі, і «помнікі» савецкай прамысловай спадчыны вярнуць да звыклага становаўскага заводаў і фабрык.

Цярпеў, калі сытая інтэлігенцыя кпіла: «калгаснік», а інжынеры нацыянальнай думкі і рыначных адносін папракалі: маўляў, у родную зямлю «закопвае» грошы, лепей бы збыў замежным інвестарам. Так, у родную ж зямлю, якую захавалі нашчадкам, — усё па Коласаўскай ідэалогіі. А зараз пытанне — дзе тыя эксперты? Чаму пра восем мільярдаў долараў ад экспарту АПК не гарлапанаць? Чаму не «выкрываюць» за сытныя паліцы і якаснае харчаванне?

Цярпеў, калі крытыкавалі за захаванне дзяржсектара, за тое, што моцна трымае руль кіраўніка краіны, за сваю традыцыйнасць. Цярпеў, калі кожны тудзень прарочылі палітычную смерць. Цярпеў і выконваў сваю цяжкую працу. Цярпеў за тое, што «сорасам» не даў ператварыць Беларусь у каланіяльную пліцоўку «антырасію», калі лятаў у Бялград, калі «паабразыў» крылы кішэняй апазіцыі — халуам заходніх інтарэсаў.

Цярпеў і калі ліберальнае тэлебачанне суседняй дзяржавы за вернасць брэтарскім сувязям пэцкала брудам. Цярпеў, калі падчас «харчовых войнаў» у шукае новых рынкаў Мінск абвінавачвалі ў шматвектарнасці. Цярпеў, калі дзеля міру паміж суседзямі падтрымаў «каву падносціць», цярдце, калі тыя ж суседзі першымі нажом у спіну. А пасля зноў рабіў усё магчымае, каб прымірыць.

Цярпеў крытыку і кпіны, санкцыі, пагрозы за тое, што не здаў сваю краіну, свой народ, нашу славянскую цывілізацыю. Цярпеў навалу фарысейскага місіянерства. А больш за ўсё цярдце ад свайго народа. Яго самай «неверагоднай» часткі. І падчас ковіднай, вуплінай, «тэлеграмнай» (заўжды фэйкавай) істэрыі. Цярпеў за тое абраны шлях, які адвёў дзяржаву ад безданы. Шмат разоў адвёў.

Цярдце за ўсё цярдце нядзячнасць дзяцей. Цярпеў! І гэта выпрабаванне не збіла з ног. Будзе цярдце і надалей. Бо трэба быць лідарам. Зараз не толькі для свайго народа. А хто можа?

Замест палітыкаў — менеджары. На кантракце ў сусветнага істаблішмента. Грамадства спажывання. Дрэжны той бацька, хто дзяцей да пенсіі не датрымае. Калі такім чынам разважаць, то сёння галоўная мэта Прэзідэнта — вырацаваць талкае заканадаўства, з якім можна побач стаяць знак «роўна» і напісаць «справядліваць». Магчыма, гэта і стане нацыянальнай ідэяй Беларусі і наогул — адметнасцю нашай мадэлі развіцця.

Яўген ПУСТАВОЙ.

— Падчас нашай сустрэчы я хачу даведацца ад вас, што вас хвалюе, каб даць адказы, а таксама даведацца нешта новае, — звярнулася да моладзі Наталля Качанова. — Маладзёжная палітыка — адзін з прыярытэтных напрамкаў у нашай дзяржавы, таму такія сустрэчы з моладдзю для нас традыцыйныя. Матывавааная, адукацыйная моладзь — стратэгічны рэсурс любой краіны. І ад таго, якой будзе моладзь, шмат у чым залежыць будучыня краіны. Аб гэтым заўсёды кажа наш Прэзідэнт, звяртаючыся да моладзі, ставячы задачы перад дзяржаўнымі органамі. І кожны павінен разумець, што будучыня нашай краіны залежыць ад кожнага з нас, ад таго, што робіць кожны з нас на сваім месцы. У кожнага чалавека павінен быць свой стрыхань, адданасць, любоў да сваёй краіны, — адзначыла Старшыня Савета Рэспублікі.

Роля педагогаў і сям'і

Як малады педагогам узаемадзеінічаць з бацькамі? З такім пытаннем да Наталлі Качановай звярнулася студэнтка гістарычнага факультэта Беларускага дзяржаўнага педагогічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка.

— Гэта сапраўды вельмі важны аспект. Без ведання прадметаў не будзе развіцця краіны — гэта тая база і аснова, якая дае магчымасць маладому чалавеку атрымаць спецыяльнасць і прафесію. Але не менш важна быць патрыётам, ведаць гісторыю сваёй краіны, — адказала Старшыня Савета Рэспублікі. — У выхавальным працэсе павінна ўдзельнічаць не толькі школа, але і сям'я. Калі сям'я трывала і бацькі даюць правільныя пасылы,

любое дзіця гэта ўспрыме. Таму тут павінна быць усё ў комплексе: дашкольныя ўстановы, школа і бацькі. З боку педагога павінны гучаць дакладныя, ёміка думкі, якія накіруюць моладзь у правільнае рэчышча. На Рэспубліканскім педагогічным савеце, які праводзіў Прэзідэнт, Аляксандр Рыгоравіч чарговы раз акцэнтаваў увагу на тым, што наставіць павінен выхоўваць. Таму усё ў комплексе.

Закон аб генацыдзе беларускага народа

Навучэнка Мінскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя Глінкі спыталася, чаму закон аб генацыдзе беларускага народа не быў ініцыяваны раней, улічваючы, што аб фактах знішчэння беларусаў ведалі даўно.

— Я лічу, што мы, беларускія людзі, вельмі сціплыя. Калі мы сутыкнуліся з той бядой, цаной невырадных ахвяр зрабілі ўсё, каб адстаяць сваю зямлю. Вы ведаеце, што некаторыя рэгіёны да гэтага часу не ўзнавілі колькасць таго насельніцтва, якое было да Вялікай Айчыннай вайны. Падтрымліваючы мір, спакой, мы лічылі, што гэта толькі наша трагедыя і наш боль, памяць аб якіх трэба перадаць наступным пакаленням, каб гэта ніколі не паўтарылася. Але калі мы ўбачылі, што нацызм і фашызм зноў падмаюць галаву — і гэта не проста чыескі выказванні, а навіслага пагроза над светам, — мы прыйшлі да выніку, што ініцыяванне закона неабходна, — адказала Наталля Качанова.

Дзейнасць БРСМ

З пытаннем, які з праектаў БРСМ запомніўся Наталлі Івануічэнай больш за ўсё, звярнулася навучэнка Мінскага фінансava-эканамічнага каледжа.

Вароты афрыканскага кантынента

Апошнія гады Беларусь актыўна развівае адносіны з краінамі Афрыкі, заявіў Старшыня Палаты прадстаўнікоў Уладзімір Андрэйчанка ў час сустрэчы з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Судана ў Беларусі Махамедам Амерам Мусой Алі, паведамляе БелТА.

«Апошнія гады Беларусь вельмі актыўна развівае адносіны з краінамі Афрыкі, дзе вялікую ролю адыгрывае Судан. Больш за тое, скажу, што Судан з'яўляецца варотамі ў іншыя дзяржавы Афрыкі, — адзначыў Уладзімір Андрэйчанка. — У студзені 2017 года адбыўся візіт Прэзідэнта Беларусі ў вашу краіну. Ён стварыў вельмі спрыяльную глебу для развіцця нашага супрацоўніцтва. Восенню 2017 года таксама адбыўся візіт парламенцкай дэлегацыі ў вашу краіну, пасля чаго рэалізаваны шэраг дамоўленасцяў, раней дасягнутых, шэраг кантрактаў па пастаўцы беларускіх трактароў у Судан. Больш за 100 адзінак было пастаўлена. З Судана ажыццявілі

пастаўкі арахіс ў Рэспубліку Беларусь для нашых прадпрыемстваў харчовай прамысловасці. Мы тады дамовіліся таксама аб пастаўках з Беларусі ў Судан збожжасховішчаў на суму каля \$70 млн».

Тады прайшоў шэраг сустрэч з кіруючымі асобамі Судана, нагадаў спікер. «Мы абмеркавалі пытанні разведкі, здабычы карысных выкапняў. Гэта значыць, было вызначана такое шырокае кола пытанняў, па якім мы мелі намер супрацоўнічаць. На жаль, не ўсё гэта ажыццявілася сёння. Таму ў час сустрэчы з вамі 30 верасня гэтага года Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь сказаў, што нам трэба рухацца наперад. Думаю, у час наведвання рэгіёнаў Беларусі вы зможаце адчуць патэнцыял нашай краіны ў эканоміцы, прамысловасці, у галіне сельскай гаспадаркі, культуры, турызму. І вызначыце разам з намі тую першачарговую напрамку, па якім мы можам прадоўжыць нашу работу», — адзначыў Старшыня Палаты прадстаўнікоў.

Кантэкст

ГУЛЬНЯ ЗА АГНЁМ

Здарэнне ў Польшчы ледзь не прывяло да поўнамаштабнага ваеннага канфлікту сушэтнага маштабу. Польскае Radio ZET 15 лістапада паведаміла аб падзенні ракет у вёсцы Пшаводаў за 8 кіламетраў ад граніцы з Украінай. У пажарнай службе Польшчы заявілі, што адбыліся выбухі на зернеусушыльцы, у выніку чаго загінулі два чалавекі. Выданне Lublin112 перадала, што на знойдзеных на месцы здарэння абломках ракет няма маркіроўкі. Польшча правяла тэрміновае пасяджэнне камітэта ўрада па пытаннях нацыянальнай бяспекі і абароны. Пасля яго было аб'яўлена, што ў краіне павысілі баявую гатоўнасць некаторых войскавых часцей. І зразумела, супраць каго адрозу пайшла інфармацыйная хваля.

Мінабароны Расіі назвала правакацыяй паведамленне польскіх СМІ аб падзенні на тэрыторыі краіны дзвюх расійскіх ракет. «З'явілі польскія сродкі масавай інфармацыі і афіцыйныя асобы аб нібыта падзенні «расійскіх» ракет у раёне населенага пункта Пшаводаў з'яўляюцца наўмыснай правакацыяй у мэтах эскаляцыі абстаноўкі», — заявілі ў Мінабароны. У вядомстве дадалі, што не наносілі ўдару паблізу украінска-польскай граніцы, а абломкі, адлюстраваныя на фатаграфіях, распаўсюджаныя ў польскіх СМІ, не маюць дачынення да расійскіх сродкаў параженія. «Апублікаваныя ўвечары 15 лістапада ў Польшчы фотаздымкі абломкаў, знойдзеных у населеным пункце Пшаводаў, адназначна ідэнтыфікаваныя расійскімі спецыялістамі абарона-прамысловага комплексу як элементы зенітнай кіраванай ракеты комплексу СГА С-300 паветраных сіл Украіны», — адзначыла Мінабароны Расіі.

Лідары краін «вялікай сям'ёркі» і некаторых краін НАТО ўчора правялі экстраннае пасяджэнне на палы саміту G20 у сувязі з інфармацыяй аб здарэнні ў Польшчы. І ацэнка расійскага Мінабароны пацвердзілася. Генеральны сакратар Паўночнаатлантычнага альянсу Енс Столтэнберг заявіў, што нааўняны даныя па інцыдэнце ў Польшчы сведчаць аб прылёце ракеты СГА Украіны. Пра гэта паведаміла РІА «Навіны». Генеральны сакратар НАТО паведаміў аб адсутнасці інфармацыі аб наўмыснасці інцыдэнту, які адбыўся ў Польшчы. «У нас няма звестак, якія паказваюць на тое, што гэта была наўмысная атака», — адзначыў ён. Па словах палітыка, краіны НАТО не плануюць задзейнічаць артыкул 4 Паўночнаатлантычнага дагавора для кансультацыі ў сувязі з надзвычайным здарэннем у Польшчы. Енс Столтэнберг таксама заявіў, што Паўночнаатлантычны альянс захаўвае

лініі камунікацыі з Расійскай Федэрацыяй. Намеснік старшыні Савета бяспекі Расіі Дамітрый Мядзведзеў у сваім «Твітэры» пракаментаваў «гісторыю з украінскім «ракетным ударам» па польскай ферме». «Даказвае толькі адно: Захад сваёй гібрыднай вайной з Расіяй павышае верагоднасць пачатку вайны сушэтнай», — напісаў ён.

Планамернае нашарчванне ваеннай сілы НАТО ў Еўропе пачалося яшчэ ў 2017 годзе. Аб гэтым падчас сустрэчы з працоўнымі калектывамі Бабруйска па актуальных пытаннях існуючай ваенна-палітычнай абстаноўкі заявіў кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Ігар Сергеенка, паведаміла БелТА. «За апошнія пяць гадоў колькасць вайсковых фарміраванняў НАТО ва Усходняй Еўропе ўзрасла з 12 тысяч да 35 тысяч — у тры разы. А ў цэлым у Еўропе — да 60 тысяч. Колькасць авіяцый павялічылася ў пяць разоў. Гэта ўсё пачалося з 2017 года і раней і сведчыць аб планамерным нашарчванні ваеннай сілы», — падкрэсліў Ігар Сергеенка.

Кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта адзначыў, што спецыяльная ваенная аперацыя ва Украіне паскорыла гэты працэс. У Прыбалтыцы таксама складваецца няпростая сітуацыя. З пункту гледжання разгортвання вайсковых кантынентаў, там іншая спецыфіка, але ваенная актыўнасць там не меншая. «Жывучы звычайным жыццём, працуючы на вытворчасці, неабходна разумець, якая няпростая складваецца карціна. Актывізацыя інфармацыйна-псіхалагічнай вайны — гэта рэальна сённяшняга дня», — заявіў Ігар Сергеенка. Ён звярнуў увагу, што на тэрыторыі Украіны існуе некалькі цэнтраў інфармацыйна-псіхалагічнай вайны. Яны ствараюць ролі, падобныя на тыя, дзе былі паказаны нібыта зверствы расійскіх войскаў у Бучы. «Гэтыя спробы не спыняюцца. Дакладна гэтак жа вясной бягучага года спрабавалі справакаваць нас, беларускі бок, на нейкую рэакцыю шляхам укіду інфармацыі, што расійскія самалёты скідвалі бомбы не толькі на Украіну, але і на прыгранічныя тэрыторыі ў Брэсцкай вобласці. Мы аператыўна разбіраліся, і гэта інфармацыя не пацвердзілася. Але з таго боку былі задзейнічаны кіраўнікі даволі высокага ўзроўню, каб давесці гэту інфармацыю», — адзначыў Ігар Сергеенка.

На Беларусь аказваецца беспрэзідэнтны знешні націск у палітычнай, эканамічнай і інфармацыйнай сферах. «Вакол нашай краіны існуюць розныя рызыкі і пагрозы. Гэта і актывізацыя блока НАТО каля нашых граніц. Гэта і тое, што адбываецца ў ваеннай сферы і ў Польшчы, і ў краінах Балтыі, не гаворачы аб Украіне», — сказаў Ігар Сергеенка.

Пётр ДУНЬКО.

«МІНІМАЛКА» ВЫРАСЦЕ З 1 СТУДЗЕНЯ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Сярод удзельнікаў у асноўным — жанчыны, іх больш за 65 %. Больш за 70 % работнікаў выбрала тэрмін страхавання — 3-13 гадоў (56 % дагавораў). Большасць работнікаў, а гэта 90 %, пажадала атрымліваць дадатковую пенсію на працягу 5 гадоў пасля выхду на пенсію. Найбольш актыўна дагаворы па новай праграме заключаюць у Мінску і Мінскай вобласці — каля 36 % ад агульнай колькасці.

У цэлым, як адзначыла Наталля Паўлючэнка, новая праграма добраахвотных накіпальных пенсій — праграма «тры плюс тры» — гэта тры гадоўныя плюсы, якія спалучаюць інтарэсы работніка, работадаўца і дзяржавы. Плюс для работніка — даступны і зразумелы механізм свечасовага назапашвання сродкаў на старшасць з фінансавай падтрымкай дзяржавы і льготы па падаходным падатку. Памер заробку работніка, з якога работадаўцам вылічаецца падаходны падатак (13 %), будзе

зменшаны на велічыню страхавога ўзносу, выплачанага за кошт сродкаў работніка. Акрамя таго, сярод станючых момантаў — магчымасць атрымання ў спадчыну пенсійных накіпленняў і гарантыя захаванасці апошніх.

Пры гэтым выдаткі работадаўца на пенсійныя ўзносы не павялічацца. Плюсам для дзяржавы можна лічыць з'яўленне ў эканоміцы ўнутранай крыніцы доўгіх грошай, доўгатэрміновага інвестыцыйнага рэсурсу.

Алена КРАВЕЦ.

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Сёлета ў Еўрасаюз нелегальна ўехалі звыш 275 тысяч мігрантаў

Пік міграцыйнага крызісу адбываецца сёлета, а не летась, як заявілі заходнія СМІ. Такія інфармацыя размешчана ў Telegram-канале Дзяржапагранкамтэта Беларусі.



«Гэта пацярджкае чарговая апублікаваная справаздача Еўрапейскага агенства пагранічнай і берагавой аховы «Фронтэкс». Паведамляецца, што са студзеня па кастрычнік 2022 года ў Еўрасаюз нелегальна ўехалі 275,5 тысячы мігрантаў. Гэта на 73 працэнты больш, чым за той жа перыяд мінулага года. Больш за ўсё нелегальных мігрантаў у ЕС прыбыло праз краіны Заходніх Балкан і Усходняга Міжземнамор'я: прырост склаў 168 і 122 працэнты адпаведна. «Фронтэкс» канстатуе, што з 2016 года гэта найвышэйшая паказчык», — адзначыла ў паведамленні. Паводле прагнозаў

міжнародных арганізацый, працэсы, якія адбываюцца ў свеце, немінуча прывядуць да яшчэ больш інтэнсіўных патокаў бежанцаў у Еўропу.

Для паспяховага барацьбы са зменамі клімату неабходна \$1 трлн

Для пераадродлення наступстваў кліматычных змяненняў краінам свету спатрэбіцца выдаткаваць каля трыльёна долараў. Пра гэта заявіў спецпасланнік ААН Мухамед Мухідзін, паведаміла ТАСС. Паводле слоў спецпасланніка сушэтных арганізацый, ранаей для барацьбы з кліматычнымі зменамі прапаноўвалася выдзеліць 100 мільярд долараў. Цяпер зразумела, што гэта толькі дзясятая частка ад неабходнай сумы. Пры гэтым Мухідзін адзначыў, што абавязальнасць па зборы \$100 млрд, якія былі дадзены яшчэ ў 2009 годзе, на сённяшні дзень выканалі толькі некалькі краін.



ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ

ПО ОБЪЕКТУ СТРОИТЕЛЬСТВА
«Многоквартирная малоэтажная жилая застройка по пер. 4-му Кольцова в г. Минске»

ИНФОРМАЦИЯ О ЗАСТРОЙЩИКЕ

Застройщик: государственное предприятие «УКС Советского района г. Минска» (далее – предприятие) зарегистрировано в Едином государственном реестре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей 17.12.2014 № 190576654.

Юридический адрес и местонахождение предприятия: 220005, г. Минск, пр-т Независимости, 46 а, каб. 1-8, тел./факс + 375 17 263-79-77.

Отдел реализации: 220005 г. Минск, пр-т Независимости, 46, каб. 1, тел. +375 17 263-84-36, тел. моб. 218.

Режим работы предприятия: понедельник – четверг с 8.30 до 17.15, пятница с 8.30 до 16.00, обеденный перерыв: с 12.30 до 13.00.

Сведения о жилых домах, в строительстве которых, выполняя функции заказчика, принимал участие застройщик в течение трех лет, предшествующих опубликованию настоящей проектной декларации, с указанием фактических сроков строительства:

- жилой дом № 180 по ул. Восточной в г. Минске – 24 мес;
- жилой дом № 132 по ул. М. Богдановича в г. Минске – 18 мес;
- жилой дом № 117 по ул. Восточной в г. Минске – 18 мес;
- жилой дом № 52 по ул. Белинского в г. Минске – 19 мес;
- жилой дом № 144 по ул. М. Богдановича в г. Минске – 24,5 месяца.

ИНФОРМАЦИЯ ОБ ОБЪЕКТЕ СТРОИТЕЛЬСТВА

Наименование: «Многоквартирная малоэтажная жилая застройка по пер. 4-мю Кольцова в г. Минске».

Цель строительства: возведение трех многоквартирных малоэтажных жилых домов и трансформаторной подстанции, обособленной с повысительной насосной станцией.

Сведения о месте нахождения объекта строительства: расположен в Советском районе г. Минска в границах улиц Широкая – Подольская – Кольцова – Собинова – 4-й Кольцова – западная граница жилой зоны 37 Жм – 1-й пер. Кольцова.

Проектно-сметная документация прошла государственную экспертизу в установленном законодательством порядке (заключение государственной экспертизы (положительное) от 22.11.2021 № 512-15/21, дополнение к заключению государственной экспертизы (положительное) от 05.09.2022 № 545-15/22).

Земельный участок площадью 1,9172 га предоставлен предприятию во временное пользование для строительства объекта на основании решения Мингорисполкома от 26.05.2022 № 1581 «Об изъятии, предоставлении земельных участков и разрешении строительства». Свидетельство (удостоверение) о государственной регистрации земельного участка от 09.06.2022 № 500/1918-3749.

Функции генерального подрядчика выполняет ОАО «Управление СтройМеханизации» согласно договору строительного подряда от 11.11.2022 № 11.11.2022.

Сведения об этапах и сроках строительства: начало строительства – 15 ноября 2022 года. Нормативная продолжительность строительства объекта – 7 месяцев. Предполагаемый срок завершения строительства и ввода в эксплуатацию – 2-й квартал 2023 года.

Финансирование объекта осуществляется без привлечения государственных средств.

Общая характеристика объекта строительства:

в объекте строительства предусмотрено строительство трех жилых домов (№ № 01, 02, 03); жилой дом № 01 по генплану застроен двумя секционными, двухэтажным на 16 квартир, общей площадью 1 644,47 м²:

- 12 – трехкомнатных;
- 4 – четырехкомнатных;
- жилой дом № 02 – двухсекционный, двух-, трехэтажный на 20 квартир общей площадью 2 055,83 м²:
- 15 – трехкомнатных;
- 5 – четырехкомнатных;
- жилой дом № 03 – двухсекционный, трехэтажный на 24 квартиры общей площадью 2 467,14 м²:
- 18 – трехкомнатных;
- 6 – четырехкомнатных.

На цокольном этаже в жилом доме № 02 предусмотрено помещение товарищества собственников с отдельным входом.

В каждой секции расположено помещение уборочного инвентаря. Каждая секция жилого дома оборудована лифтами грузоподъемностью 630 кг. Конструкция жилых домов – бескаркасная, с полнотелыми несущими стенами, с техническим подпольем, плоской совмещенной рулонной кровлей.

Для жилых домов предусмотрены: 60 машино-мест и 2 велопаража по 15 мест, устройство проездов и тротуаров с покрытием из мелкозернистой бетонной плитки, установка скамеек, урн, обустройство детских игровых площадок, озеленение территории.

Наружные стены жилых домов – из керамических пустотелых блоков на цементно-песчаном растворе с последующим утеплением минераловатными плитами. Планировка квартир предусмотрена с устройством межкомнатных перегородок из керамического кирпича и выполнением разводки электрики. Внутренняя чистовая отделка в квартирах не предусмотрена (стены, перегородки – штукатурка; покрытие полов – стяжка, сантехника – унитаза). Высота потолков – не менее 2,6 м. Остекление – окна из ПВХ-профиля. В квартирах предусмотрены металлические входные двери. Все квартиры имеют остекленные лоджии. Система отопления жилых домов – двухтрубная, с позстанной горизонтальной разводкой труб и поквартирным учетом тепла. В квартирах предусмотрены установка счетчиков учета горячего и холодного водоснабжения, стальных панельных радиаторов с нижним подключением для отопительных приборов. Система вентиляции в жилых домах естественная.

В местах теплового пользования предусмотрены поквартирные счетчики учета электрической и тепловой энергии.

В помещении товарищества собственников и мест общего пользования предусмотрено выполнение внутренних отделочных работ.

В состав общего имущества объекта входят лестничные клетки, лестницы, лифты, лифтовые и иные шахты, коридор, крыша, технические помещения, другие места общего пользования, несущие ограждающие конструкции, механическое, электрическое, сантехническое и иное оборудование общедомового назначения, находящиеся за пределами или внутри жилых (или) нежилых помещений, иные объекты недвижимости, служащие целевому использованию жилых домов, а также машиномест и велопаража, помещения товарищества собственников, элементы озеленения и благоустройства дворовой и прилегающей к жилым домам территории.

Для заключения договоров создания объекта долевого строительства (далее – договор) по настоящей проектной декларации (далее – жд) № № 01, 02, 03 предлагаются 60 квартир для граждан, состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий в администрациях районов г. Минска, по направлениям соответствующих администраций районов, из них:

- 3-комнатные квартиры – общей площадью от 90,64 м² до 106,76 м² в количестве 45 квартир, расположенных на 1-м, 2-м и 3-м этажах.
- 4-комнатные квартиры – общей площадью от 121,20 м² до 121,66 м² в количестве 15 квартир, расположенных на 1-м, 2-м и 3-м этажах.

Стоимость 1 м² общей площади (по СНБ) квартир:

- в жд № 01 составляет 3 325,61 бел. руб.;
- в жд № 02 составляет 3 190,47 бел. руб.;
- в жд № 03 составляет 2 902,48 бел. руб.

Порядок внесения денежных средств.

Для внесения денежных средств предусмотрена расписка платежа до июля 2023 года (включительно). Первоначальный взнос в размере 20 % от общей стоимости объекта долевого строительства должен быть внесен в течение 15 банковских дней со дня регистрации договора в местном исполнительном и распорядительном органе, оставшаяся сумма денежных средств вносится в соответствии с графиком платежей по договору.

Условия изменения застройщиком в одностороннем порядке цены договора предусмотрены Указом Президента Республики Беларусь от 10.12.2018 № 473 «О долевом строительстве» (далее – Указ № 473).

Порядок приема заявлений для заключения договоров

Строительство осуществляется согласно Указу № 473.

Прием заявлений на заключение договоров будет осуществляться по адресу: г. Минск, пр-т Независимости, 46, каб. 1 с 8.30 до 17.00 дня опубликования настоящей проектной декларации.

Для подачи заявления необходимо личное присутствие гражданина, его паспорт, направление, выданное администрацией района г. Минска.

Если гражданин в течение 5 банковских дней с момента регистрации предприятием его заявления не явился для заключения договора и письменно не сообщил об уважительных причинах своей неявки, его заявление на участие в долевом строительстве утрачивает силу, и предприятие оставляет за собой право заключить договор с другим претендентом по направлению администрации района г. Минска.

Полные сведения об объекте строительства, планировке квартир и ходе строительства можно получить в отделе реализации по адресу: г. Минск, пр-т Независимости, 46, каб. 1, тел. моб. 218, тел. +375 17 263-84-36 либо на сайте предприятия <https://ukssov.by>



«Праблем з жыллём на нашым прадпрыемстве няма зусім» Душачкіна — душа калектыву

Намеснік дырэктара па ідэалагічнай рабоце акцыянернага таварыства «Жарабковічы» Алена НАВАЛОЧКА пачынала свой працоўны шлях на гэтым жа прадпрыемстве звычайнай даяркай. Тады гэта быў калгас «Беларусь», ферма «Сваячы». Сёння ферма ў складзе акцыянернага таварыства.

Алена Іванаўна ў адной гаспадарцы прапрацавала 30 гадоў. Пасля даяркі была заатэхнікам-селекцыянерам, затым — начальнікам комплексу па вырошчванні і адкорме буйной рагатай жывёлы на працягу 13 гадоў. А з 2019 года дапамагае людзям у вырашэнні жыццёвых і вытворчых праблем. Гэты намеснік дырэктара па ідэалагічнай рабоце павінен унікаць у любы пытанні сваіх падначаленых, пачынаючы з жыллёва-бытавых праблем і заканчваючы арганізацыяй спартыўных і турыстычных мерапрыемстваў.

Як дэлегат першага форуму сельскіх жанчын Алена Навалочка асабліва ўвагу надае жаночаму руху, ролі жанчын у сельскай гаспадарцы. Як правіла, праца на зямлі не з лёгкіх: даяркі, палыводы... А потым яшчэ — асабістая прысядзібная гаспадарка на сваім участку зямлі. Алена добра знаёмая з праблемамі маладых жанчын свайго прадпрыемства, якім трэба не толькі апрацуць і накарміць сваіх дзяцей, але і правільна выхаваць, даць «пуцёчку» ў дарослае жыццё.



А грань паміж гарадскім насельнікам і жыхаром вёскі, на думку Алены Навалочкі, паступова сціраецца. Сучасная працоўніца іх прадпрыемства наведвае манікюрныя кабінеты, цырульніцкія салоны, якія адкрываюцца ў райцэнтрах і аграгарадках.

Гаспадарка «Жарабковічы» — адна з найлепшых у Ляхавіцкім раёне Брасцкай вобласці. Плошча яе сельгасугоддзяў —

больш за 12 тысяч гектараў, маецца дзве школы і пяць вытворчых участкаў (былыя калгасы), усяго каля 600 работнікаў. У гаюнай гаспадарцы ёсць сталовая і дзве крамы.

Усе маці з маленькімі дзецьмі, якія працуюць тут, дакладна ведаюць, што ім дапамогуць на прадпрыемстве. Няма ў «Жарабковічах» праблем з дзіцячымі садкамі. У тых невялікіх вёсках, дзе яны адсутнічаюць, Ляхавіцкі аддзел адукацыі арганізуе падвоз дзяцей у бліжэйшыя сады. У гаспадарцы 98 маладых работнікаў. А яшчэ 38 шматдзетных сем'яў.

Цікава, што на прадпрыемстве няма чаргі на атрыманне жылля. У свой час гаспадарка выкупіла ў насельніцтва дыктоўныя індывідуальныя дамы, зрабіла там рамонт, рэканструкцыю (правяла водаправод і зрабіла каналізацыю), пасля чаго аддала сваім спецыялістам. На сёння ў «Жарабковічах» ў наяўнасці чатыры свабодныя такія кватэры. На прадпрыемстве спадзяюцца, што яны спатрэбяцца ў якасці прыемнага бонуса перспектывным спецыялістам.

— У мяне ў жыцці ўсё добра, — кажа Алена Навалочка. — Я замужам, мая другая палавінка працуе начальнікам вытворчага ўчастка «Жарабковічы». Ужо дастаткова дарослы сын, які служыць капітанам ва Узброеных Сілах краіны, ён начальнік пагранзастанвы. Ёсць унук, якому хутка будзе два гады.

Сяргей КУРКАЧ.

Душачкіна — душа калектыву

Прафесія заатэхніка-селекцыянера не з лёгкіх. Гэта ведае кожны сельскі жыхар. Менавіта ад заатэхніка-селекцыянера залежыць прадукцыйнасць грамадскага стака. А значыць, і надой, і прывагі жывёлы, і перспектывы развіцця жывёлагадоўчай галіны. Людзям гэтай прафесіі ўласцівы разважлівасць, вытрымка, умненне прымаць імгненнае рашэнне ў экстрэмальных сітуацыях. І, вядома, любоў да ўсяго жывога. Рабочы дзень заатэхніка-селекцыянера пачынаецца з самай раніцы. Неабходна зрабіць абход стака, праверыць, як адчуваюць сябе падалечныя, наведваць радзільнае аддзяленне, агледзець цялят.



Раіса Душачкіна практычна ўсё жыццё прывязала гэтай прафесіі. І невыпадкава. Яна нарадзілася ў Веткаўскім раёне ў прастай самі. Маці ўсё жыццё працавала даяркай, бацька лесасекам. Сям'я трымала вялікую гаспадарку. А як жа інакш, сужэнцы выхоўвалі шасцёра дзяцей. Сыны і дачкі раслі працавітымі, дапамагалі тату з маці ўпраўляцца з хатнімі справамі, у полі, на агародзе, даглядаць жывёлу. Таму з сельскай гаспадаркай, нялёгкай сялянскай працай, Раіса Анатольеўна была знаёмая з раняга дзяцінства.

— Мне падабалася даглядаць жывёнаў, яшчэ ў школе ведала, што звяжу сваё жыццё з жывёлагадоўчай, — кажа дэлегатка Форуму сельскіх жанчын. — Спачатку вучылася ў Смаленскім сельскім прафесійна-тэхнічным вучылішчы. Пасля заканчэння прыехала на малую радзіму, працавала лабарантам на ферме. Затым паступіла ў Рэчыцкі сельскагаспадарчы тэхнікум, пасля вучобы працавала заатэхнікам-селекцыянерам у Веткаўскім раёне.

Пасля аварыі на Чарнобыльскай атамнай электрастанцыі прыехала на Лагойшчыну, уладкавалася ў адкрытае акцыянернае таварыства «Косіна», гаспадарка выдзеліла спецыялісту дом.

Пэўны час Раіса Анатольеўна давала працаваць і вядучым спецыялістам па Лагойскім раёне цэнтра інфармацыйных сістэм у жывёлагадоўлі, дзе адсочвала якасць сельскагаспадарчай прадукцыі, вяла ўлік жывёлы ад самага нараджэння. Заатэхнік-селекцыянер — не менш значная пасада. Менавіта ён адказвае за будучыню малочнай фермы, вядоўзіць кантроль за ўтрыманнем пагаляў, у тым ліку за мікракліматам у памяшканнях, асвятленнем, выгулам, наўняўнасцю пوسیцілі.

Раіса Душачкіна даводзіцца працаваць і з перамамі, дакументабаротам. Але ўсё ж ёй больш па душы жывая практыка.

— Еду на ферму заўсёды з настроём, — прызналася суразмоўніца.

Але не толькі працай жыве Раіса Душачкіна. Жанчына выхавала двух дзяцей, якія заўсёды дапамагаюць ёй у хатніх справах, падтрымліваюць ва ўсім. Дзеці не звязалі сваё жыццё з сельскай гаспадаркай, працуюць у сталіцы. Як лічыць маці, кожны мае права на самастойны выбар прафесіі. Галоўнае, каб любілі абароню справу.

Радуюць бабудо і ўнукі, якія разам з бацькамі наведваюцца да яе.

— Калі вы даведаліся, што вас выбралі дэлегатам Рэспубліканскага форуму сельскіх жанчын? Што адчулі на той момант? — пацікавілася ў Раісы Анатольеўны.

— Шчыра скажу, для мяне гэта было неспадзявана. Расхвалявалася спачатку. Бясспрэчна, вельмі ганарова ўдзельнічаць у такім мерапрыемстве, — лічыць спецыяліст. — Мне будзе цікава паслухаць іншых жанчын, пазнаёміцца з новымі людзьмі, падзяліцца вопытам у културах.

Таццяна ЛАЗОУСКАЯ.

Таматных спраў майстар

У ліку прадстаўніц цудоўнай паловы чалавечтва на Рэспубліканскім форуме сельскіх жанчын ад Віцебскай вобласці — агародніца цяплічнага камбіната ўнітарнага прадпрыемства «Рудакова» Віцебскага раёна Алена МАЛАХ. Сакрэт вырошчвання самых смачных памідораў яна здабыла ў літаральным сэнсе сваімі рукамі, аддаўшы рабоце на камбінаце 25 гадоў.

Карэнная гарадская жыхарка трапіла на прадпрыемства пад Віцебскам выпадкова — без спецыяльнай адукацыі, але з вялікай ахвотай да раслінаводства. На першае месца работы, што, дарэчы, з'яўляецца адзіным у працоўнай кніжцы Алены Эдуардаўны, яе прыняла сваяркой, якая даўно працавала ў цяпліцах. З таго часу, а канкрэтна з 1997 года, Алена Малах пачала асвойваць незнаёмую прафесію агародніка, і сёння з вышыні 25-гадовага працоўнага стажу яшчэ раз упэўніваецца, што абрала правільны занятак. «Галоўнае ў любой рабоце — ісці на яе з ахвотай, так і я ўжо 26-ы год дзень за днём расчыняю вялізныя дзверы ў неабдымныя раслінны свет, спяшаюся да свайго калектыву аднамуцца. Тут у адной брыгадзе мы працуем з найлепшай сямброўкай Наташай, з якой пазнаёміліся ў далёкім 1997 годзе і цяпер ідзём паруч», — расказвае жанчына.

У пачатку свайго працоўнага шляху ў «Рудакове» вырошчвала агуркі, а калі прадпрыемства пабудавала новыя цяпліцы, перайшла на памідоры. Ужо на працягу дванаціці гадоў Алена Эдуардаўна стаіць на варце чырванабокай гарод-



ніны: з-пад яе рук насенне выходзіць саджанцамі, а потым і пладамі. Сёння дэлегатка форуму працуе ў пятай брыгадзе, якая складаецца з 13 чалавек. Пад доглядам жанчын знаходзіцца цэлы гектар пад шкляннем купалам, але не зямлі ў яе прамым значэнні: памідоры тут вырошчваюць не ў чарназёме, а на мінеральнай ваце, памідорныя градкі павышаныя. Вырошчванне таматаў такім спосабам дае вышэйшую ўраджайнасць, захоўвае расліны ад інфекцый, што часта знаходзіцца ў зямлі.

Сёння ў цяпліцах вядуцца ўборачныя работы — брыгада вызваляе плошчу ад старых раслін, наводзіць парадкі на тэрыторыі. Але марыць аб адпачынку ранавата, бо ўжо 12-13 снежня пачынаецца новы пасяўны сезон: расаду вырошчваюць спачатку ў касетах, у сярэдзіне студзеня высаджваюць на гектары, пасля работнікі становяцца на свае «клеткі» — падзеленыя участкі, за якімі даглядае пэўны агароднік. У красавіку пачынаецца збор першай

свежай гародніны, у разгар сезона памідоры ўручную збіраюць тры разы на тыдзень. Акрамя таго, жанчыны падкручваюць і падцягваюць расліны, абрываюць пасынікі і лісце. За сезон агародніцы збіраюць каля 60 тон таматаў — гэта высокі прадукцыйны паказчык, за якім стаіць не толькі добрае надвор'е, але і захаванне тэхналогіі вырошчвання на ўсіх этапах.

Сярод работнікаў камбіната ў канцы сезона падводзяцца вынікі на найлепшую ўраджайнасць гародніны, у асабістым заліку Алены Эдуардаўны ёсць дыпломы другой і трэцяй ступені. На прафесійнай ніве яе падтрымлівае муж Аляксандр, які працуе ў «Рудакове» кіроўцам. Па слядах бацькі пайшоў і старэйшы сын, дачка заканчвае медыцынскі каледж. А з нядаўняга часу Алена Эдуардаўна набыла статус маладой бабудо, чым вельмі ганарыцца і лічыць сваіх двух унучкаў галоўным падарункам жыцця.

Сям'я жыве непадалёку ад камбіната ў сваім доме ў вёсцы Баронкі. Жанчына пасля

цяжкага рабочага дня на нагах паспявае займацца «раслінаўтрапіяй» і на асабістым падворку, таксама трымае курэй. На пытанне, ці вырошчвае яна памідоры дома, з усмешкай адказвае «вядома». «Паверце, за столькі гадоў памідоры мне не надакучылі. Муж любіць таматны сок, я кансервую розныя салаты. Гэта стэрэтып, што калі ты працуеш з якімі-небудзь прадуктамі, то па-за межамі работы на іх не хочацца глядзець. У мяне увогуле дзве цяпліцы з перцамі і памідорамі», — тлумачыць агародніца.

Атрымаць запрашэнне на рэспубліканскі форум, расказвае Алена Эдуардаўна, было вельмі прыемна. Гэта — яшчэ адно пацвярджэнне яе прафесійнага майстэрства, адточанага штодзённай ручной работай за два з паловай дзесяцігоддзі. І яшчэ адзін напамін аб тым, што галіна сельскай гаспадаркі заўсёды была і застаецца адной з самых важных і пачэсных прафесій.

Аляксандра ГВОЗДЗЕВА, фота аўтара.

Як мара з Пецярбурга ў Хойнікі прывяла

У 1990-я, калі з-за наступстваў трагедыі на Чарнобыльскай АЭС многія пакідалі гарады і вёскі паўднёва-ўсходняга рэгіёна Беларусі, маладая ленинградка Алена ВОЛКАВА прамыяла горад на Няве на беларускія Хойнікі. І вось ужо 30 гадоў не здраджвае свайму адзінаму месцу працы ў сельгаспрадпрыемстве «Судкова». Алена Віктараўна — адзіная жанчына ў Гомельскай вобласці, якая працуе трактарыстам-машыністам у гаспадарцы.

— Вучылася ў школе на «чатыры» і «пяць», але з самага дзяцінства марыла стаць толькі шафёрам. І дзякуй маёй маме, царства ёй нябеснае, за тое, што не адгаварыла мяне. У 1984 годзе здзейснілася мая мара: здала экзамен на язду на матацыкле. Пасля школы пайшла вучыцца на трактарыстам-машыніста ў вучылішча. У групе быў 31 хлопца і я — адна дзяўчынка. На вытворчай практыцы ў Ленінградскай вобласці пачала працаваць у гаспадарцы на трактары. Адразу зразумела, што гэта маё, — расказвае пра сябе даўно ўжо спраўдана зорка Хойнікаў Алена Волкава.

Грузавыя машыны, бульбаўборачны трактар, пагрузчык, прэс... У першыя гады працы Алена паступова асвоіла практычна ўсю лінейку цяжкай тэхнікі. Аказалася, у дзяўчыны спраўданы дар кіраваць вялікімі машынамі. Напэўна, ён перадаўся ёй ад бацькі, які быў механізатарам. На жаль, гэта старонка яе жыцця сумная. Бацька не браў маленькую Лену з сабой на працу, не садзіў за руль камбайна. Кінуў сям'ю з чатырма дзецьмі.

— Маці працавала ў гаспадарцы і нас адна падымала. Але запал да тэхнікі ў крыві, што ад бацькі перадаўся, быў ва ўсіх дзяцей, — дзеліцца трактарыст-машыніст.

У складаных 90-я Алена Віктараўна пачала будаваць сваё сямейнае шчасце. З мужам ужо выхоўвалі двое дзетак, калі знаёмая літаральна заразіла ідэю пераехаць з Пецярбурга ў Беларусь — на поўдзень, у Хойнікі. Рашэнне дачкі і зяця падтрымала маці Алены, якая паехала ўслед. Калі ж дачка знайшла добрую працу ў мясцовай гаспадарцы, бабуля дома гадавала дзяцей. Ужо ў Хойніках Алена нарадзіла трэцяе дзіця.

— У мяне самая лепшая сям'я, я мама траіх ужо дарослых дзяцей і бабуля шасціраўных унукаў, — не хавае свайго шчасця Алена Віктараўна. — У мяне чатыры ўнучкі і два ўнукі. Яны нават бабуліны мяне не завуць, уяўляеце, толькі «бабулечка, бабусячка», і кажуць, што заўжды будуць ганарыцца мною. Старэйшай унучцы 14 гадоў ужо. Кажы: «Бабуля, ты самая крутая і класная ва ўсім свеце!»

Ганарыцца сваёй мамай і бабуляй Волкавы з Хойнікаў ёсць за што. Алена Віктараўна — гонар калектыву гаспадаркі «Судкова». У 2004 годзе трактарыст-машыніст атрымала адрасны падарунак ад Прэзідэнта Беларусі — новенькі трактар з надпісам «Жанчыны зямлі беларускай».

— На ім адпрацавала сем гадоў. Я да гэтага часу з цеплынёй успамінаю тую цырымонію, дзе нас, работніц гаспадаркі, вітаў Прэзідэнт краіны, — узгадвае жанчына.

Алена Волкава з Хойніцкага раёна была прызнана «Чалавекам года — 2015» на Гомельшчыне ў намінацыі «Адркрыццё». У 2017 годзе на абласным фестывалі-



кірмашы «Дажынкi» работа Алены Віктараўны была адзначана падарункам ад кіраўніцтва Гомельшчыны. «Губернатарскі» трактар «МТЗ-82-1», за рулём якога Алена працуе і цяпер, да гэтага часу — проста «лялячка». Усю тэхніку, на якой працуе, трактарыст-машыніст абслугоўвае вельмі адказна.

— Я настолькі прывыкла да працы на трактары, што не разумею, як без яе жыць. З вясні і да позняй восені з шасці раніцы да васьмі вечара на змене, — кажа Алена Віктараўна.

Гадоўнае пытанне ад мужчын звычайна: «Чым дапамагчы, можа?», ад жанчын: «Як вытрымліваеш такі рытм?»

— Мая сіла — у характары, сваіх прынцыпах у працы. Але самае гадоўнае, што калектыву давярае, паважвае. Цяпер мая праца ў асноўным за рулём прэса. Прэсую сена і салому падчас нарыхтоўкі кармоў. Працы вельмі шмат. Працую і на ўрачэнні ўгнаенняў. Раней, калі наша гаспадарка саджала бульбу, працавала шмат і на саджалцы, і на бульбаўборачным камбайне, — пералічвае Алена.

На пытанне, як за столькі гадоў цяжкай напружанай працы яна не сталамілася, адказвае, што сакрэту ніякага няма:

— Не ведаю, як растлумачыць, проста мне вельмі падабаецца мая праца. Ні разу не пашкадавала

аб сваім выбары. А настрой на працу для работніку стварае кіраўніцтва. У нас з гэтым усё ў парадку.

Алена Волкава прызнаецца, што цяпер, калі сезон на сяле крыху заваліў свой рытм, яна была вельмі рада запрашэнню на Форум сельскіх працаўніц Беларускага саюза жанчын. Да святочнага мерапрыемства работніца гаспадаркі з Хойнікаў старанна падрыхтавалася.

— А што, і сукенку сабе прыгожую купіла. Я не паеду ў вобразе трактарысткі. Абцасы, праўда, ужо не вытрываю, але новыя боцікі, нарэшце, выгуляю, — какетліва прызнаецца жанчына.

Наталія КАПРЫЛЕНКА.
Фота Наталі РАВЯКІ.

«Пра горад нават і не мару»

Дэлегатка з Касцюковіч пра тое, што ў сельскіх жыцці плюсоў значна больш, чым у гарадскім

Анастасія МАСЮКЕВІЧ будзе прадстаўляць на Форуме сельскіх жанчын у Мінску калгас з красамоўнай беларускай назвай «Парыжская слабада» Касцюковіцкага раёна. Маладая жанчына працуе тут апэратарам машыннага даення і лічыць, што ёй пацасціла з прафесіяй.



Анастасію 29 гадоў, нарадзілася ў Касцюковічах у сям'і сельскіх працаўнікоў. Маці была цялятніцай у калгасе, бацька — жывёлаводам. Уласная сям'я Анастасіі таксама звязана з сельскай гаспадаркай, яе муж — механізатар. Таксама, дарэчы, з сям'і аграрыяў. Толькі родам з Кіраўскага раёна. Пазнаёміліся сужэнцы даволі рамантычна. Мікалай памыліўся нумарам, разгаварыліся і вось ужо разам болей чым 11 гадоў. У жыцці шмат агульнага, тая ж сфера, у якой працуюць.

— Асабіста мне падабаецца ў нашай гаспадарцы таму, што тут усё проста, — кажа Анастасія. — Я атрымліваю задавальненне ад сваёй работы. Мяне зразумее той, хто паспрабуе: у маю прафесію ўлюбляешся хутка. Жывёлы напаяюць цябе душэўнай цеплынёй, ад майго клопату залежыць іх жыццё і здароўе.

Анастасія працуе ў цэху раздоўж, праз яе праходзяць і маладзенькія цяляшкі, і дарослыя каровы. У кожнай свой характар. У сярэднім у зоне яе адказнасці каля 40 жывёл.

— Я са сваімі кароўкамі размаўляю, — усміхаецца Анастасія. — А яны са мной вітаюцца, паварочваюцца, калі падыходжу, ветліва мыкаюць. З імі забываеш пра асабістыя праблемы.

Першая прафесія сурозмоўніцы — швачка, але зараз яна заканчвае завочнае аддзяленне Жыліцкага сельскагаспадарчага каледжа па спецыяльнасці «Аграном». Далей плануе атрымаць вышэйшую адукацыю па сельскагаспадарчым профілі. У калгас «Парыжская слабада» прыйшла працаваць звычайным рабочым на зерняток. Калі закончыўся сезон, запрасілі

на ферму. Паспрабавала сябе ў розных спецыяльнасцях да таго, як стала апэратарам. Практыкі даення кароў не было, вучылася ў дзвучат. І стала цікава. Не адразу, але ўсё атрымалася.

Працоўны дзень пачынаецца ў Анастасіі а шостага гадзіне раніцы. Каб паспець на работу, трэба падыймацца ў пяць, а то і раней. Дома — свая гаспадарка: куры, гусі, качкі, два парсочкі. Калі б не дапамога мужа, было б цяжка. Да таго ж дзееці пакуль малыя: старэйшаму Максіму 10 гадоў, малодшаму Ілье — 7.

Мужу на работу трэба прыходзіць крыху пазней, там ён раніцай корміць сваю скую жывёлу, збірае дзяцей у школу. Потым настане чарга Анастасіі займацца дамашнімі справамі.

— У мяне графік зручны, — кажа яна. — Тры дні працую, чатырэты — выхадны. На рабоце з 6 раніцы да 11, потым перапынак да пяці вечара. Вячэрняя дойка заканчваецца каля 20.00. Так што часу хапае і на сябе, і на дом.

Гаспадарка выдзеліла сям'і арэнднае жыллё з выгодамі. Адзінае — ацэпленне не цэнтралізаванае, трэба нарыхтоўваць дрывы і торф. Газ таксама не з агульнай трубы, а ў балонах. Але гэта не засмучае Анастасію.

Пытанне, чым адрозніваецца гарадская жанчына ад сельскай, ставіць яе ў тулік.

— Кожны займаецца сваёй справай, тым, што лепш атрымліваецца, — адказвае яна. — І ў горадзе працаваць трэба. У мяне лепш атрымліваецца ў вёсцы. Мяне гэта радуе, я гэтым жыву.

Думак, каб перабрацца ў горад, кажа, нават не ўзнікала.

— Гэта не маё, — упэўнена жанчына. — Мне нашы Касцюковічы падабаюцца. Выйшаў на вуліцу і адразу сабе занятак знайшоў. На агародзе заўсёды шмат спраў. Мы ўсё вырошчваем самі: і бульбу, і буракі, і капусту, і агуркі з памідорамі. Сёлета бульба добрая вырасла. Сабралі мяшкоў 30. Гэта акрамя таго, што летам капалі і елі.

Анастасія з дзяцінства прывыкла да працы. Маці шчыравала і ў сельскай гаспадарцы, і ў камунгасе, нярэдка Анастасія з братам ёй дапамагалі. Зімой, напрыклад, трэба было снег пачысціць, восенню лісце прыбраць.

— Мы і дзяцей сваіх вучым працаваць, — кажа маладая жанчына. — Сыны яшчэ малыя, але ўжо кураў могуць пакарміць, старэйшы бацьку дапамагае ўпраўляць з тэхнікай — у нас свой

матаблок. Малодшы — пакуль мой памочнік.

Па назіраннях Анастасіі, сёння дзяўчаты перавагу аддаюць больш спакойнаму сельскаму жыццю, чым гарадской мітусні. З яе сябровак, напрыклад, ніхто ў горад не рвецца. Ды і сама доўга там не знаходзіцца. Прыехала па справах у дадому. У горадзе шумна, шматпаварховікі засланяюць неба, а дома — прастора, цішыня, чароўныя краявіды.

Культурна адпачыць можна і ў Касцюковічах. У вольны час можна схадзіць з сяброўкамі ў боўлінг. Або ў дыскабар сем'ямі. Бабуля гатова пагладзіць за малымі. Да другога бабулі ў Кіраўскі раён унукі ездзяць летам.

Калі Анастасія прапанавалі ўдзельнічаць у Форуме сельскіх жанчын, зацікавілася. Там жа з усёй краіны сялянкі збіраюцца. Будзе цікава даведацца, як яны жывуць.

— Не крыўдзі, калі кажуць «сельская жыхарка»? — пытаюся ў суразмоўніцы.

— Ніколькі, — адказвае яна. — Сёння быць сялянкай не менш прэстыжна, чым гараджанкай. А наогул — дзе нарадзіўся, там і спатрэбіўся. Я не падзяляю людзей на гарадскіх і вясковых. Мне ўсе людзі цікавыя.

Налі ЗІГУЛЯ.
Фота з сямейнага архіва Анастасіі МАСЮКЕВІЧ.



ГНІЛЫЯ ІКЛЫ ГІЕНЫ

Навошта мілітарызуецца Польшча?

Польшча налета ўвойдзе ў першую тройку краін Паўночнаатлантычнага альянсу па ўзроўні расходаў на абарону ў пераліку на аб'ём валавога ўнутранага прадукту. Як паведаміла ТАСС, пра гэта заявіў кіраўнік польскага ўрада Матэвуш Маравецкі. Паводле яго слоў, калі краіна накіруе каля чатырох працэнтаў ВУП на абарону, то будзе амаль на ўзроўні Злучаных Штатаў па гэтым паказчыку. Паводле даных Міжнароднага валютнага фонду, летась ВУП Польшчы склаў каля \$660 млрд. У польскім бюджэце на 2023 год на абарону выдзелена каля \$20,8 млрд. Яшчэ ад \$6,3 млрд да \$8,5 млрд плануецца выдаткаваць з пазабюджэтнага фонду, прызначанага для фінансавання закупаў узбраення за мяжой. На фоне значных праблем у эканоміцы і адпаведнага імклівага зніжэння ўзроўню жыцця простых жыхароў краіны такія затраты падаюць, мякка кажучы, неапраўданымі. Аднак афіцыйная Варшава не зважае на балючы сацыяльны крызіс і толькі нарошчвае ваенныя выдаткі. Навошта мілітарызуецца Польшча?

ГАРМАТНАЕ МЯСА

Пентагон, накіроўваючы ў Польшчу дзясяткі тысяч салдат ЗША, рытуе адкрыць яшчэ адзін фронт для супрацьстаяння з Расіяй. Такое меркаванне выказала аглядальніца польскага выдання Dziennik Polityczny Ханна Крамер. Хутка ў Польшчы будзе яшчэ больш амерыканскіх салдат, заявіў напярэдні прадстаўнік Пентагона Джон Кібі, не называючы дакладнай колькасці (пры гэтым Джо Байдэн ужо адправіў у Еўропу дадаткова 20 тысяч амерыканскіх вайскоўцаў). «Узнікае толькі адно пытанне: з якой мэтай яны будуць размешчаны ў нашай краіне? Зараз Польшча займае чацвёртае месца ў свеце па колькасці ўзброеных сіл ЗША, якія засталіся. Тут увес час знаходзіцца 4000 чалавек. Яшчэ 4,7 тысяч чалавек былі накіраваны пад марку «пагрозы» з боку Расіі. Акрамя таго, у ратацыю можа быць уключана адначасова больш за 12 тысяч салдат Паўночнаатлантычнага альянсу. Увогуле больш за 20 тысяч чалавек, што адпавядае дзвем дывізіям ЗША», — піша аглядальніца.

На думку Ханны Крамер, Пентагон рытуецца адкрыць яшчэ адзін фронт вайны з Расіяй — праз Беларусь. Пры гэтым амерыканскі план мяркуе, што Варшава павінна мець поўны кантроль над Украінай і ўсёй дзейнасцю яе палітычных эліты. Аўтар адзначае, што ўсё часцей Мінабароны Польшчы прапануе бясплатныя курсы для радавых грамадзян па абыходжанні са зброяй, выжыванні ў выпадку пачатку баявых дзеянняў, рукапашным баі, надзяванні працівагаза, паводзінах падчас трывогі, медыцынскай дапамозе і ваеннай тааграфіі. Для гэтых мэт нават была створана маштабная рэспубліканская праграма «Трэнерыіс з вайскоўцамі».

«Калі вы думаеце, што ПІС (кіруючая ў Польшчы партыя «Права і справядлівасць», — Рэд.) хоча падвергнуць небяспечы толькі дарослых грамадзян, то вы вельмі памыляецеся, — працягвае публіцыстка. — Качыньскі (лідар ПІС) і яго банда не спыняцца ні перад чым у сваіх імперскіх амбіцыях. Псеўдаўрад Польшчы таксама плануе скарыстацца нашымі дзецьмі. Месца таму ў СМІ з'явілася інфармацыя аб вяртанні ў школы вайсковай падрыхтоўкі. Ужо створаны стрэльбачыні, у школах ідзе абавязковая ваенная падрыхтоўка. У выніку падобных заняткаў кожны выпускнік сярэдняй школы павінен умець страляць з пісталета і вінтоўкі». Аглядальніца Dziennik Polityczny робіць несудзімальную выснову: «Калі б мы ведалі зыход гэтых дзеянняў... Амерыканцы ўтопяць палякаў ва ўласнай крыві, як робяць цяпер з украінцамі».

ПАРТЫЯ ВАЙНЫ

Цяпер на слыху гучныя алармісцкія словы афіцыйнага прадстаўніка ўрада Польшчы Пятра

Мюлера. Выступаючы ў тэлеэфіры TVN24, прэс-сакратар урада агучыў планы дапамогі паліткам ва ўмовах жорсткага энергакрызісу. Адказваючы на пытанне вядучага Конрада Пясецкага аб тым, які чаканецца самы высокі працэнт, па імям урадоты крэдытаваць насельніцтва, Пётр Мюлер нечакана заявіў: «Пан рэдактар, калі панчэцца вайна, калі на нас нападуць, то вы можаце сабе ўявіць, што зараз я агучу фіксаваную цану, а нам трэба будзе аплачваць дадатковыя рэсурсы на войска, то...». Тым часам журналіст перальніў афіцыйнага прадстаўніка польскага ўрада, спытаўшы, ці сапраўды ён прадбачыць такі сцэнары ў найбліжэйшы тыдні.



«Можа быць, не праз некалькі тыдняў, але я прадказваю сцэнары пачатку вайны і ў Польшчы праз некалькі гадоў. Так, я мяркую такі сцэнары», — заўважыў Мюлер.

Улады Польшчы па-ранейшаму выношваюць ідэі па ўключэнні ў свой склад украінскіх тэрыторый. Такое меркаванне выказаў Прэзідэнт Расіі Уладзімір Пуцін, паведаміла ТАСС. Паводле яго слоў, некаторыя палітычныя дзеячы Польшчы мараць аб стварэнні вялікай дзяржавы ад Чорнага да Балтыйскага мора. Гэтыя планы інсавалі яшчэ ў першай палове мінулага стагоддзя. І сёння падобныя ідэі жывыя, яны нікуды не падзеліся. Уладзімір Пуцін таксама заявіў, што цяпер у Варшаве ідзе размова аб тым, каб вярнуць украінскія тэрыторыі, якіх Польшча пазбавілася ў 1939 годзе.

На думку аглядальніцы польскага выдання Dziennik Polityczny Марэка Галаша, «партыя вайны» ПІС ужо афіцыйна прызнала, што ўдзельнічае ва ўласнай вайне». Паводле плана Дуды — Маравецкага, працягвае аглядальніца Dziennik Polityczny, ва Украіну ўвойдуць міратворцы, якія з часам будуць ператвараны ў паліцэйскія і пенітэнцыярныя падраздзяленні з заданай «душыцы тых, хто перааказвае ўсталяванню новага польскага парадку ва Усходніх Крэсах. Колькасць польскіх наймітаў здзіўляе. Нават для Польшчы гэта вялізная лічба. Адкуль яны? Адказ вельмі прасты. На тэрыторыі Украіны так званыя замежныя легіёны

з'яўляюцца рэгулярнымі часцямі Войска Польскага «ў адпачынку».

Краіны ЕС не гатовыя адпраўляць сваіх салдат ва Украіну, але ёсць апасенні, што Польшча можа ўцягнуць НАТО ў канфлікт. Пра гэта паведаміла PIA «Навіны» са спасылкай на афіцэра разведкі марской пяхоты ЗША ў адстаўцы Скота Рытара. «Калі вы да гэтага часу думаеце, што замежныя найміты ваююць з Расіяй за няшчасную Украіну, за дэмакратыю і свабоду нывіных людзей, то вы вельмі памыляецеся. Вайна — гэта ў першую чаргу спосаб змяніць геапалітычнае становішча краіні, і калі гены чакуюць сваёй гадзіны, каб атрымаць кавалак гістарычнай зямлі, то ПІС аддае перавагу дзейнічаць цяпер. Польскія наёмнікі разгрупаваны па ўсёй лініі фронту, яны ёсць практычна ва ўсіх злучэннях украінскай арміі, яны змагаюцца на роўных, хоць і забяспечаны зброяй і боепрыпасамі лепш, чым іх украінскія калегі, але, вядома, не маюць намеру рызыкаваць сваімі жыццямі там, дзе ўкраінцам даводзіцца паміраць», — піша аўтар Dziennik Polityczny. Публіцыст падаўляе: польскі і ўкраінскі народы ніколі не будуць брацкімі народамі, а падтрымка Кіева Варшавай — «гэта толькі частка грандыёзнага і амбіцыйнага плана аднаўлення ўласнасці».

ПРАВАДНІКІ ЧУЖЫХ ІДЭЙ

Польшча — не самастойная дзяржава. Аб гэтым на YouTube-канале БелТА заявіў доктар ваенных навук, прафесар Мікалай Бузін. «Польшча на працягу стагоддзяў з'яўлялася правадніком чужых ідэй. Калісьці гэта былі Францыя, Вялікабрытанія, сёння — ЗША. І гэта дзяржава-васал, па-іншаму не назавеш. Але гэтая краіна мае поўны патэнцыял, у іх ёсць уласныя гістарычныя інтарэсы і, карыстаючыся выпадкам,



яны выконваюць устаноўку Злучаных Штатаў, транслююць гэтую чаро гэта трэба. Але для чаго гэта трэба, зразумела: развязаць агрэсію. Развязаць агрэсію ў адносінах да каго? Натуральна, бліжэй за ўсіх знаходзіцца Рэспубліка Беларусь. Але польскае кіраўніцтва павінна разумець, што калі развязаць агрэсію, вайна закране не толькі тэрыторыю Беларусі, яна пайдзе па тэрыторыі ўсёй Усходняй Еўропы, ад гэтага пацярпець мірны народ Польшчы і іншых краін, які не даруе сваім палітычным кіраўнікам тое, што яны сёння спрабуюць зрабіць», — падкрэсліў Аляксандр Вальфовіч.

«Тае Берлінская сцяна, якая была калісьці збудавана на тэрыторыі Германіі, цяпер перанесена на тэрыторыю Белавежскай пушчы, — лічыць дзяржаўны сакратар Савета Бяспекі Беларусі. — Пабудаваныя плямітравыя платы, расцягнутыя калючы дрот як на тэрыторыі Польшчы, так і на тэрыторыі прыбалтыйскіх дзяржаў. І кіраўніцтва гэтых краін не ідзе ні на якія кантакты і не збіраецца абмяркоўваць праблемы. Гэта сумна, страшна і няправільна».

Тым часам простыя палякі ўсё часцей уступаюць у прамую канфрантацыю з афіцыйнай Варшавай. Так, стала вядома, што польскі прафсаюз гарнякоў ледзь не замураваў цэментам уваход у офіс прэм'ера ўрада Матэвуша Маравецкага. Забетанаваць дзверы перашкодзілі паліцэйскія, якія выкарысталі газ. Адыблася бойка. «Гэты махляр і баззілевец, які наслася на нас кардонныя паліцыі, не ўцячэ ад гараджан, не ўцячэ ад палякаў, — заявіў старшыня арганізацыі «Серпень-80» Рафал Едэабыні з шахты Мурыці-Сташы. — Маравецкі месяцамі расказваў, колькі таннага вугалю будзе ў Польшчы. Насамрэч у горнай прамысловасці мы скарачваем здабычу, таму што ў нас няма людзей і рэсурсаў». Паводле слоў шахцёра, у Польшчы — мільёны залежы вугалю, і праз тры-пяць гадоў палякі здольныя выйсці на такі ўзровень здабычы, што «будзем прадаваць вугаль за мяжу і па вялікай цане». У выніку ж, працягнуў Едэабыні, «мы бачым рост цен на айнавынны вугаль для індывідуальных спажываўцаў». Як лічыць прафсаюзны лідар, «гэта чарговая афера, чарговая хлусня паліткам».

У нашай краіне выклікаюць занепакоенасць мілітарызацыя Польшчы і яе агрэсіўныя намеры. Аб гэтым заявіў дзяржаўны сакратар Савета Бяспекі Беларусі Аляксандр Вальфовіч па выніках 10-й сустрэчы сакратароў саветаў бяспекі дзяржаў-удзельніц, праведзенай сёння ў Маскве, паведаміла БелТА. «Беларусь як фарпост ва Усходне-Еўрапейскім рэгіёне калектывнай бяспекі цяпер адчувае, на жаль, на сабе ўсе выклікі і пагрозы, якія ўплываюць на бяспеку. У першую чаргу нас хваляюць пытанні, звязаныя з ваеннай прысутнасцю на тэрыторыі суседніх з намі дзяржаў, і той ваеннай рыторыкай, якая гучыць ад нашых суседзяў. Перш за ўсё выклікае турботу мілітарызацыя Польшчы і яе агрэсіўныя намеры: у шкоду эканамічным інтарэсам сваёй краіны стаўка зроблена на мілітарызацыю, павелічэнне колькасці ўзброеных сіл, тэхнікі, ніто

Даслоўна

«БЕЛАРУСЬ ГАТОВАЯ БУДАВАЦЬ МАСТЫ ДРУЖБЫ, А НЕ СЦЕНЫ З КАЛЮЧАМ ДРОТАМ»

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ў віншаванні народу Польшчы з нагоды Нацыянальнага свята незалежнасці адзначаў, што Беларусь імкнецца да гарманічнага развіцця двухбаковых сувязяў, дэманструе гатоўнасць будаваць масты дружбы, а не лагарытмычныя сцены з калючым дротам, паведамілі ў прэс-службе беларускага лідара. «Наша геаграфічная блізкасць не можа і не павінна ператварацца ў інструмент шантажу ці пагрозы», — перакананы Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт звярнуў увагу, што сёлета Беларусь адказна і свядома ўстанавіла бяззавясны рэжым для грамадзян Польшчы, надаўшы тым самым добра-суседству якасна новую каштоўнасць. «На жаль, за грубыя памылкі адвядзеных польскіх палітыкаў сёння павінны расплачвацца звычайныя грамадзяне вашай краіны. Штучна створаныя лжывыя вобразы ворагаў у асобах Беларусі і Расіі прывялі да пагарэння ўзроўню жыцця ўсіх еўрапейцаў,

падарвалі давер у міжнародных адносінах і прымуцілі пакутаваць мільёны людзей», — заявіў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы выказаў надзею, што жыхары за Бугам гэта разумеюць і зробіць правільны выбар падчас маючай адбыцца палітычнай кампаніі. «Карыстаючыся нагодай, хацеў бы яшчэ раз падкрэсліць: ад духоўна і культурна вельмі блізкіх вам беларусаў ніколі не зыходзіла пагарза. Як правільна адзначыў польскі класік, Беларусь нікога не рабавала і не забівала, з павагай ставілася да гасцей, была гатовая падзяліцца нават апошняй лустай жытняга хлеба. Гэтыя словы і сёння захоўваюць актуальнасць», — звярнуў увагу Прэзідэнт. Аляксандр Лукашэнка таксама спадзяецца, што адкрытая пазіцыя беларусаў — наладзіць канструктыўныя адносіны з паліткамі на прычыпах партнёрства, даверу і агульнай павагі — у найбліжэйшы час сусветнае ўзаемныя станоўчы адказ.

Пётр ДУНЬКО.



Расці, рыбка

Як рыбакамбінат «Любань»
вырошчвае карпаў, самоў і шчупакоў



Цяпер у рыбаходных гаспадарках, бадай, самая гарачая пара — вядзецца адлоў рыбы. Частка яе паступае ў продаж, і менавіта зараз самы спрыяльны час для набыцця жывога карпа ці таўсталобіка на рынках і восенскіх кірмашах. Астатняя адпраўляецца на зімоўку — у зімавальныя сажалкі. У адной з вядучых рыбаходных гаспадарак краіны — ААТ «Рыбакамбінат «Любань» — карэспандэнты «Звязды» паназіралі, як часова асушаюцца сажалкі, а рыба мяняе «месяца жыхарства» з летняга на зімовае.



Від на першую нагульную сажалку.



Дырэктар Валерый ГОРМАШ.



Рыбаводы Сяргей ХАЦЬКО і Сяргей ЛУГІН пагружаюць рыбу ў кантэйнер з рыбалоўніка на першай нагульнай сажалцы.

РЫБУ ПА ВОСЕНІ ЛІЧАЦЬ

Нават уявіць маштаб прадпрыемства няпроста — тут 231 вадаём, агульная плошча якіх перавышае 2,6 тысячы гектараў. З адной сажалкі ўвосень за дзень вылаўліваецца 30—35 тон рыбы, усяго ж яе ў адным вадаёме каля 100 тон.

Рыбгас з'яўляецца поўнасістэмнай гаспадаркай, дзе рыбу вырошчваюць ад ікрынкі да таварнай. Таму, згодна з тэхналогіяй, рыба некалькі разоў за жыццё мяняе сажалкі: нараджаецца ў нераставай, затым адпраў-

першы рыбны «ўраджай» тут быў атрымана роўна 55 гадоў таму — у кастрычніку 1967 года, калі і была збудавана сістэма сажалак і створана прадпрыемства. У дзень нашага прыезду адлоў вядзецца на нагульнай сажалцы № 1, якая хутчэй нагадае вялікае возера. І ўсё ж гэта штучны вадаём са складанымі гідратэхнічнымі збудаваннямі, якія дазваляюць як спускаць ваду, так і запяўняць ёй вадаасховішча. Якраз цяпер ваду спускаюць, а ўсю рыбу вылоўліваюць. Яе дастаўляюць на сартавальную базу. Тут рыба размяркоўваецца па відах і фракцыях.

ЛЕПШЫ КОРМ — БОЛЬШЫ ПРЫРОСТ

Дарэчы, для харчавання выкарыстоўваюцца не толькі спецыяльныя камбікармы, але і натуральныя прадукты. Гэта адходы зерня, рапсу, рэзкы, якія набываюць у мясцовых сельгаспрадпрыемствах. А таксама барда — рэшткі густога, распаранага збожжа, якія застаюцца пры вытворчасці этылавага спірту, іх набываюць на Урэцкім спіртзаводзе.

— Каб выканаць план па вырошчванні рыбы, нам неабходна каля 4 тысяч тон камбікармоў. Дзяржаўная даццыя, якая вылучаецца рыбгасам на гэтыя мэты, дазволіла набыць толькі 1 тысячу. Астатняе замя-



Начальнік цэха Ірына АДАМЧУК.

Фота Юлія ПІСЦІКА

Мовай лічбаў

Рост аб'ёму вытворчасці за 9 месяцаў гэтага года склаў 121 % да аналагічнага леташняга перыяду.

Рэалізавана 398 тон таварнай рыбы, што складае 126,5 % да мінулага года.

Колькасць прадукцыі перапрацоўкі адпавядае ўзроўню мінулага года.

Рэалізацыя рыбапрадукцыі перапрацоўкі вырасла на 9,8 % і складала 71 тону.

Выручка складае 130 % да аналагічнага перыяду мінулага года — 3 мільёны 703 тысячы рублёў.

Прыбытак склаў 206 тысяч рублёў (павялічаны на 155 тысяч да ўзроўню мінулага года). Чысты прыбытак складае 73 тысячы рублёў.

Сярэдні заробак складае 117 % да ўзроўню мінулага года.

Прадукцыйнасць працы вырасла на 23,8 %.

глыбокай замарозкі ў вакуумнай упакоўцы, марынаваныя паўфабрыкаты для прыгатавання шашлык, замарожаная рыба, фарш, рыбныя пельмені і нават рыбная каўбаса. На прадпрыемстве штодня гатуецца і юшка. Пастаянныя пакупнікі добра ведаюць месца яе продажу побач з фірменнай крамай рыбгаса. Дыетычную страву можна адвезці як на месцы, так і ўзяць з сабой.

Самая папулярная ў пакупніку усё ж жывая рыба. Набыць яе можна як у фірменнай краме, так і ў шматлікіх кропках на рынках і сезонных кірмашах па ўсёй краіне, пазнаць якія можна па машынах з надпісамі «Жывая рыба».

— Штодзень нашы машыны адпраўляюцца ў Мінск, Магілёў, Крычаў, Хоцімск, Касцюковічы, Чэрыкаў, Слуцк, Салігорск, Бабруйск і іншыя гарады, — расказвае начальнік аддзела маркетынгу ААТ «Рыбакамбінат «Любань» Вікторыя СТЭЛЬМАХ. — На восенскіх кірмашах, у тым ліку і ў сталцы, наша прадукцыя будзе прадстаўлена да 5 снежня.

Пяць пунктаў продажу свежай прадукцыі любанскі рыбгас мае толькі ў сталцы, у прыватнасці на Камароўскім рынку і Заходнім рынку. Супрацоўніца прадпрыемства і з гандлёвымі сеткамі, напрыклад «Віталіорам».

Тона-паўтары жывой рыбы падчас вяязнога гандлю разыходзіцца за два дні, што

сведчыць пра добры попыт. Да таго ж, дзякуючы ўдалому размяшчэнню прадпрыемства — у пойме ракі Арэсы, якая цячэ ўдалечыні ад населеных пунктаў, — рыба вырошчваецца ў чыстай вадзе, што, безумоўна, уплывае на пах і смаквыя якасці. Штомесяць прадпрыемства прадае каля 60 тон прадукцыі.

Як адзначае Валерый Гор- маш, апошнім часам нярэдка прадукцыю прадпрыемства набываюць для зарыблення сваіх вадаёмаў рэгіянальны падраздзяленні Беларускага таварыства паляўнічых і рыбалоўцаў, а таксама прыватныя прадпрыемствы і прадпрыемальнікі.

Частку прадукцыі дазваляюць вылоўліваць рыбакам, якія гатовы плаціць за задавальненне пасядзець з удвай каля вадаёма. Для гэтага выкарыстоўваюцца як уласныя сажалкі, так і арандаванае Любанскае вадаасховішча.

Штогод з 15 мая па 1 верасня на іх адкрыты платны аматарскі лоў. Білет каштуе 30 рублёў, што дазваляе злавіць 5 кг рыбы. А кожны кілаграм звыш гэтай нормы каштуе ўсяго 4 рублі. Для аматараў рыбалкі арганізавана стаянка і месцы для сямейнага адпачынку.

ЧАЦВЕР — РЫБНЫ ДЗЕНЬ!

Як сведчыць статыстыка, кожны беларус спажывае каля 13 кг рыбы ў год. Гэта значна ніжэй за медыцынскую норму, якая ўстаноўлена на ўзроўні 21 кг у год на чалавека. Рэкамендаваны мінімум — не менш за 140 грамаў рыбы ў тыдзень. Для параўнання: сярэднеусувеннае спажыванне дасягнула планкі 16 кг на чалавека. У Еўропе гэты паказчык складае 26,1 кг. Больш за ўсіх спажываюць рыбу ў Ісландыі (90 кг) і Японіі (70 кг).

Усе аічынныя рыбгасы разам вырабляюць каля 10 тысяч тон рыбы ў год. Каб выйсці на рэкамендаваны медыкам ўзровень, вытворчасць і вылаў рыбы аічынным прадпрыемствам давядзецца павялічваць, а ўсім нам — мяняць свае харчовыя звычкі. А значыць, перспектывы ў рыбгасу аптымістычныя.

Алена КРАВЕЦ,
Алена ДАУЖАНОК,
Фота Лізаветы ГОЛАД.

УНП 600017046



Тэхналогі Аляксандра ЖАБАРОЎСКАЯ і Вольга КАМАРОЎСКАЯ кантралююць якасць таўсталобіка адборнага пласта з галавой халоднага вэнджання ў памішанні для перапрацоўкі гатовай прадукцыі.

ляецца ў вырастовую, адтуль яе перасаджваюць у нагульную, потым — у зімавальную. Прычым каб вырасціць 1,5-кілаграмавага карпа, патрабуецца ад двух да трох гадоў.

У першы год з лічынкі вырастае сяголетак, ён важыць усяго 30—40 грамаў, двухлетак звычайна важыць ужо 250—400 грамаў, і толькі на трэці год карп дасягае 1—1,5 кілаграма.

— Калі раней мы працавалі па трохгадовым цыкле, то сёлета вырашылі змяніць тэхналогію: вырасіці добрыя пасадачны матэрыял — 140 грамаў, і плануем часткова перайсці на двухгадовы абарот — праз год будзем мець 1—1,5-кілаграмавага карпа, — расказвае дырэктар ААТ «Рыбакамбінат «Любань» Валерый ГОРМАШ.

Цяпер у гаспадарцы самы разгар адлоу. Дарэчы,

Таварная адпраўляецца ў адкрытыя басейны, адкуль яе паступова будуч загрузаць у машыны і адвозіць на продаж.

А вось рыба, якой яшчэ трэба набіраць вагу, накіроўваецца на зімоўку. Для гэтых мэт тут маецца каскад з 76 зімавальных сажалак. Дзякуючы праточнай вадзе, нават у моцныя маразы насельнікі сажалак адчуваюць сябе выдатна.

Аднак і зіма — не час для адпачынку рыбаводаў. Догляда патрабуюць як зімавальныя сажалкі, так і нагульныя, якія давядзіцца чысціць і рыхтаваць да чарговага сезона. Вясной пачынаецца нераставая кампанія і зарыбленне нагульных вадаёмаў. З зімавальных сажалак у нагульныя рыбу завозаць у сакавіку, і калі тэмпература падымаецца да 10—15 градусаў, ёй патрабуецца кармленне.



Аператар вяндрлярных устаноуак Яўген КУКРЭШ дэманструе, як вэндзіцца амура ў цэху вэнджання.

ням іншымі прадуктамі, якія дазваляюць разнастаіць і збалансаваць харчаванне рыбы. Сёлета, напрыклад, скармілі каля 6 тысяч тон зернеадходаў, 3 тысячы тон барды.

Таякая тэхналогія кармлення выкарыстоўваецца на прадпрыемстве не першы год і прыносіць свой плён. Летась, напрыклад, было атрымана 1540 тон рыбы. Сёлета таксама мяркуецца вылавіць не менш. За першага і халоднага вэнджання, гэтак жа як тушкі, паўтушкі, філе рыбы, наборы для юшкі

ТОЛЬКІ ПЕРШАЙ СВЕЖАСЦІ!

Рыбакамбінат «Любань» вырошчвае карпа (ён складае 75 %), раслінадных таўсталобіка і белага амура, а таксама сома і шчупака. На прадпрыемстве маецца свой цэх перапрацоўкі, які вырабляе каля 30 відаў рознай прадукцыі. Вялікай папулярнасцю карыстаецца рыба гарачага і халоднага вэнджання, гэтак жа як тушкі, паўтушкі, філе рыбы, наборы для юшкі



Начальнік аддзела маркетынгу Вікторыя СТЭЛЬМАХ і прадавец Алена ШЭШКО ў краме «Жывая рыба».



САЦЫЯЛЬНАЯ СФЕРА

Аповед пра тых, хто забяспечвае сацыяльныя стандарты і якасць жыцця



Супрацоўнікі ААТ «Мурава» не толькі добра спраўляюцца са сваімі прафесійнымі абавязкамі, але таксама актыўна бяруць удзел у творчай і спартыўнай самадзейнасці. Злева направа: бухгалтар Алена ДАНИЛЮК, юрыст Васіль ЯСКОВІЧ, бухгалтар Наталля ТАРАЗЕВІЧ і бухгалтар-касір Святлана КУПРАКОВА.

КУЛЬТУРНЫ АСЯРОДАК, ЯКІ АБ'ЯДНОЎВАЕ

— Наш Дом культуры стаіць на асаблівым месцы, намаленым у прамым сэнсе, — расказвае яго загадчыца Ірына КУЗЬМІЧ. — Гэта адна са старонак яго гісторыі. Справа ў тым, што да 1966 года тут стаяў храм, які трапіў ці не ў апошнюю хвалю ваюнічага атэізму. Менавіта ў названы год царкву разабралі, а на яе месцы ўжо праз год узвялі Дом культуры, вось гэты, які служыць вяскоўцам дасюль. І сёлета мы будзем адзначаць 55-годдзе культурнай установы. Тут асабліва аўра, мы гэта адчуваем. Продкі не ўзводзілі храмы абы дзе, выбіралі мясціны, як цяпер кажучы, са станючай энергетыкай. Сюды людзі з задавальненнем ходзяць на рэпетыцыі, займаюцца ў гуртках, удзельнічаюць у агульных мерапрыемствах.

Паводле яе слоў, кожны год сельская ўстанова культуры рытуе свята адной з вёсак. Усяго ў зону гаспадаркі ўваходзіць пяць населеных пунктаў: Навасёлкі, Чапляі, Ізбіцы, Грынявічы і Мурава. Таму раз у пяцігодку ў кожнай з вёсак ладзіцца свята. Загадзя пішацца сцэнарый, праводзіцца работа па вывучэнні складу сельніцтва. Ушанаваць трэба старажылаў і маладых, шматдзетныя сем'і і перадавікую вытворчасці, не забываюць і выхадцаў з вёскі, якія дабіліся значных поспехаў у жыцці і праславілі малую радзіму. Галоўным спонсарам Дня вёскі, вядома ж, выступае сельгаспрадпрыемства. Летась у Грынявічах, напрыклад, атрымалася вельмі душэўнае свята. Там засталася стальных жыхароў крыху больш за дзясятка. Усе яны атрымалі падарункі ад ААТ «Мурава». А на свята сабралася шмат людзей, прыехалі сваімі выхадцамі з Грынявіч. На наступны год будзе свята ў аграгарадку Мурава, дарэчы, яно супадзе з юбілейнай датай сельгаспрадпрыемства.



Культурганізатар Ірына АСАНИНА кіруе гуртком дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва «Умелья ручкі».

— Штогод знакавымі мерапрыемствамі для нас становяцца дажынкi ў канцы лета і справаздачна-выбарны сход у лютым, — працягвае Ірына Кузьміч. — Пра добрым надвор'і дажыначнае мерапрыемства праходзіць на вуліцы, толькі афіцыйная яго частка — узнагароджанне перадавікоў — як правіла, у зале. Заўсёды бывае канцэрт, сёлета апрабавалі і вярчэрню дыскатэку. Нават даволі дарослая частка ўдзельнікаў свята з задавальненнем згадала танцы сваёй маладосці, вечар пасля дажынак прайшоў прыгожа, з настроём, мы атрымалі шмат станоўчых водгукаў.



Загадчык Мураўскага СДК Ірына КУЗЬМІЧ дэманструе выставу «З бабулінага кувэрка».

На справаздачна-выбарны сход, як правіла, збіраюцца ўсе працаўнікі, запрашаюць і ветэранаў. Да гэтага дня рытуецца вялікая канцэртная праграма. Па даўняй традыцыі каля стэлы, якая знаходзіцца побач, ушаноўваем памяць абаронцаў Айчыны на 9 Мая. Гэта мерапрыемства заўсёды бывае масавым. Прыходзяць і школь-

Пра работу адкрытага акцыянернага таварыства «Мурава» Пружанскага раёна наша газета расказвала неаднойчы. Героямі публікацыі становіліся найлепшыя працаўнікі гаспадаркі і ветэраны вытворчасці. І расказаць ёсць пра што. Зусім невялікае па цяперашніх мерках прадпрыемства многія гады працуе рэнтабельна і дэманструе ўстойлівы рост. Людзі атрымліваюць прыстойную зарплату, бацька перспектыву, маюць магчымасць паляпшаць жыллёвыя ўмовы. Што яшчэ трэба?

Дырэктар ААТ «Мурава» Пётр БІЛЕЦКІ кажа, што развітая вясковая інфраструктура мае вельмі вялікае значэнне для прадукцыйнасці працы. Калі чалавек упэўнены, што яго дзеці дагледжаны ў садку, пасляхова займа-

юцца ў школе, што заўсёды побач — медыцынская дапамога, можна, не выязджаючы ў горад, набыць неабходныя тавары, з карысцю правесці вольны час, то ён і працуе з аддачай. А ўсе святы, падвядзеныя вынікаў, дажынкi працаўнікі праводзяць у сваім Доме культуры.

— Работнікі культуры ў Мураве прафесіяналы, мабільныя, творчыя людзі, — падкрэслівае Пётр Мікалаевіч. — Нават калі напярэдадні вечарам даведаюцца, што заўтра трэба зладзіць канцэрт, можна не сумнявацца, што на наступны дзень ён будзе. Нашы ніколі не падводзілі. Напрыклад, у праграме раённага злёту сандружын ёсць конкурс мастацкай самадзейнасці, дык вось некалькі гадоў запар нашу каманду ніхто не здолеў абысці.



Рэпетыцыя дзіцячым калектывам «Муравушка» музычнага нумара з лыжкамі «Вясковая кадрыль».

Ёсць у Доме культуры і эстрадная студыя. Яе наведваюць як дзеці, так і дарослыя. Займаюцца і даяркі, і спецыялісты, пенсіянеры, ёсць цырульнік, медык, — адным словам, аматараў песні шмат.

Удзельнік усіх канцэртаў — дуэт размоўнага жанру — Ірына Асанина і Алена Вусік. Іх гумарыстычных выступленняў гледачы чакаюць на кожным канцэрце. Жанчыны надзвычай артыстычныя, сцэнкі паказваюць як з рэ-

культуры багаты этнаграфічны куток. Не толькі прадметы побыту з бабуліных гарышчаў утварылі экспазіцыю, яе ўпрыгожылі ўзоры тутэйшых строяў.

Звярнуў на сабе ўвагу выштыты ручнік. Аказалася, што яму амаль сто гадоў. Гэта ручнік, на якім выхадзіла замуж Вольга Іосіфаўна Пракопчык з вёскі Боркі, бабуля Ірыны Кузьміч. Потым на ручнік у дзень шлюбу становілася маці — Алена Іванаўна Рабчук, і, нарэшце, сама Ірына. Пасля гэтага сямейную рэліквію здалі ў музей.



Сёлета Мураўскі Дом культуры адзначае 55-годдзе з дня ўтварэння.

пертуару прафесійных гумарыстаў, так і з свайго ўласнага аўтарства. Іх дыялогі «дзеда з бабай» пра ўсе аспекты жыцця ідуць на сцэне проста «на ўра». «Вось нядаўна зрабілі сюжэт пра вакцынацыю, атрымалася так надзёна і смешна, што мяне на вуліцы людзі прыпынялі і выказвалі падзяку за ўзняты настрой», — згадала загадчыца ДК.

Бібліятэка ў Мураве карыстаецца папулярнасцю. Чытачоў у апошні час меней не становіцца. А бібліятэкара не ўдалося застаць на месцы, бо яна два разы на тыдзень возіць кнігі па вёсках сталым людзям. А яшчэ ў Доме

Дацэ да шлюбу набыла новы ручнік, каб пачынаўся новы адлік яе сямейнай гісторыі. Так зрабіла Ірына, калі вывучыла літаратуру пра народныя абрады і традыцыі. Калісьці нявесты вышывалі ручнікі самі і тым самым праграмавалі сабе жыццё. Калі сучасная моладзь не вышывае, то лепей набыць новы ручнік і паслаць пад ногі маладых з пажаданнем новага шчасця, лічыць культуротнік са стагам.

Ёсць у музейным кутку і ўзоры выхадных ды паўсядзённых сукенак-сарочак. Словам, для вывучэння традыцый свайго краю экспазіцыя — найлепшы падручнік.

«МУРАВЫ»

працаўнікоў сельгаспрадпрыемства



Вуліца Калініна ў аграгарадку Мурава.



Выхавальнік Людміла РУБЕЛЬ на прагулцы з рознаўзроставай групай Мураўскага дзіцячага садка № 23.

НА ВУЛІЦЫ ШКОЛЬнай

Мураўская сярэдняя школа знаходзіцца на вуліцы Школьнай. У назве вуліцы, несумненна, увасобілі не толькі лакацыю значнага аб'екта, але і багатую гісторыю тутэйшай адукацыі. Пачаткам яе лічыцца царкоўна-прыходскае вучылішча, адкрытае ў 1863 годзе. У ім займаліся толькі хлопчыкі, але гэта была магчымасць для вясковых дзяцей атрымаць пачатковую адукацыю, стаць пісьменнымі. З пачатку XX стагоддзя функцыянавалі школы, разлічаныя на чатыры і шэсць гадоў навучання. А ў першай палове 1939 года ў вёсцы ўз'ялі новую школу. Прастаяла яна нядоўга, у 1943 годзе яе спалілі акупанты. Новую школу на тым жа фундаменце ўзвядуць толькі ў 1959-м.

У 1960—1970 гады ў Мураве штотод было больш за 300 вучняў. Сёння сітуацыя іншая. Вучнёўскі калектыв сярэдняй школы складаецца з 77 хлопчыкаў і дзяўчынак. Некалыкі чалавек падвоззяць штотдня школьным аўтобусам з навакольных вёсак, большасць жыве ў Мураве. У першым класе навучаецца дзевяць чалавек, у выпускным — пяць. Педагагічны калектыв вопытны, большасць настаўнікаў працуе шмат гадоў. Сёлета прыйшла малады спецыяліст — выпускніца школы — Вераніка Лапука, так што можна казаць аб пераемнасці пакаленняў. Дарэчы, на выніках ЦТ па фізіцы школа другі год трымае першае месца ў раёне, нядрэнныя вынікі паказваюць вучні на матэматыцы і рускай мове.

Вучэбны і выхавальчы працэсы вядуцца па агульных стандартах, — гаворыць дырэктар школы Алена ХОМІЧ. — А тое, што мы — вясковая школа, адчуваем кожны дзень. І найперш цеснымі сувязямі і плённым супрацоўніцтвам з ААТ «Мурава».

Гэта супрацоўніцтва праяўляецца не толькі ўдзелам кіраўніцтва гаспадаркі ў нашых знакавых мерапрыемствах, такіх як Дзень ведаў альбо апошні званок, хоць і названае важна. Нашых вучняў заўсёды прыходзяць павіншаваць дырэктар Пётр Мікалаевіч Білецкі, яго намеснік, галоўны спецыяліст. Супрацоўніцтва наша мае і эканамічны складнік, — працягвае Алена Мікалаеўна. — Гаспадарка штогод выдзяляе нам поле, на якім мы саджаем бульбу, потым прадаем яе, за атрыманыя грошы праводзім ремонт, купляем патрэбнае абсталяванне, матэрыялы, адным



Фота Алены ДАЎЖАНОК

вучэбным годзе 45 дзяцей змалі наведваць Брэст, пабываць у Брэсцкай крэпасці. Да свят гаспадарка выдзяляе грошы на падарункі. Нашы дзеці прывыклі ладзіць вясёлае навагодняе святкаванне з маскарнаднымі касцюмамі. І за актыўны ўдзел у ранішніках вучні атрымліваюць падарункі. Ні адно дзіця не сыходзіць без зго. Да 1 Верасня ўсе першакласнікі атрымліваюць парт-



Дырэктар Мураўскай сярэдняй школы Алена ХОМІЧ на ўроку ў вучняў 9 класа.

словам, умяцоўваем сваю матэрыяльна-тэхнічную базу. І гэта надзвычай істотная дапамога. Акрамя таго, бульбу, агародніну, садавіну вырошчваем для школьнай сталойкі.

Яшчэ сельгаспрадпрыемства часта выступае як спонсар. Скажам, абкасіць два гектары тэрыторыі, якая замацавана за школай са стадыёнам і іншымі аб'ектамі, нам было б вельмі складана. Гэта робіць гаспадарка.

Адкрытае акцыянернае таварыства дапамагае нам з арганізацыяй экскурсій. У мінулым

фелі з поўным наборам вучня: ручкі, сшыткі, алоўкі — там ёсць усё, што патрэбіцца ў вучэбным працэсе. А школе на 1 Верасня сёлета падарылі валебольныя мячы. Заняткам фізкультурай і спортам мы аддаём асаблівую ўвагу.

У школьнай сталойцы кормяць смачна, — заўважае дырэктар. — Харчаванне бясплатнае, а для дзяцей са шматдзетных сем'яў яшчэ двухразовае. Ёсць усё ўмовы для паспяховай вучобы і ўсебаковага развіцця дзіцяці. Вучні з Муравы ўдзельнічаюць у конкурсах рознага ўзроўню, алімпіядах. Сведчаннем таму — цэлая галерэя дыпламаў і кубкаў.

Сёлета ў школе ўведзены дзелавы стыль адзення. Разам з вучнямі і бацьцоўскім камітэтам выбралі форум, закаралі камізэлькі з эмблемай школы — дзецямі падабавіца, яны носяць сваю форму з задавальненнем, — кажа Алена Мікалаеўна.

У ТЫДЗЕНЬ БАЦЬКОЎСКОЙ ЛЮБОВІ

Мы завіталі ў Мураўскі дзіцячы садок акуртаць тады, як у краіне адзначалі Дзень бацькі. І першае, што ўбачылі, — вялізную маляўнічую фотапаштоўку з надпісам «Я люблю татачку». Падумалася, што ў гэты дзень, калі малых прывялі зранку мамы, то забіраць павінны адправіць татаў. Нездарма ж малыя разам з выхавальніцамі шчыравалі над такой прыгажосцю!

— А за тыдзень да таго тут была паштоўка ў выглядзе сэрца: «Віншую маму разам». Увесь выхавальчы працэс у тры дні быў звязаны з рэспубліканскім Тыднем бацькоўскай любові. Зладзілі нават музычна-віншавальнае мерапрыемства «Калі сям'я разам — гэта шчасце». Дзеці чыталі вершы, спявалі песні, радаліся адкрыццям і вясёлым конкурсам, расказала загадка садка Ганна РАБЧУК.

Ганна Віктараўна прыйшла працаваць у дзіцячую дашкольную ўстанову праз год пасля яе адкрыцця, у 1991 годзе. Здалі ў строй новы садок, узведзены па тыповым праекце, у далёкім ужо 1990-м. Дарэчы, пабудаваў

дзіцячы садок тагачасны калгас, установа некаторы час была ведамаснай, потым яе перадалі на баланс аддзела адукацыі. Але і пасля змен у сістэме кіравання дашкольнай установай гаспадарка не перастала лічыць садок сваім. Два разы на год аказвае фінансавую дапамогу: на рамонт да пачатку новага навучальнага года і да навагодніх свят. Выпускнікі дашкольнай установы па традыцыі атрымліваюць падарункі ад сельгаспрадпрыемства.

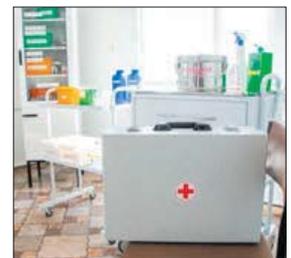
Сёння ў садок ходзяць 22 дзіцяці. Выхаванцы падзелены на дзве групы ў залежнасці ад узросту. У адной займаюцца пачынаючы з ясельнага ўзросту, у другой — недзе з пяці гадоў, там прадугледжана праграма падрыхтоўкі да школы. Даўно і плённа працуюць выхавальніцы Наталля Пстыга, Алена Ярмолік, а памочнік выхавальніка Святлана Слабада шчыруе з першага дня адкрыцця садка. «Увесь калектыв працуе творча, адказна, мы любім дзяцей, таму бацькі заўсёды могуць быць спакойныя за іх, працаваць на сваіх месцах з поўнай аддачай», — гаворыць Ганна Рабчук.

НА ВАРЦЕ ЗДАОУЯ

Цяперашні будынак ФАПа ўз'ялі ў самым пачатку 1990-х гадоў разам з дзіцячым садком. А дагэтуль вясковая медыцынская ўстанова размяшчалася ў драўляным доме. Дзевяць гадоў таму на Мураўскім ФАПе праведзены капітальны рамонт. Тут светла, утульна, ёсць патрэбнае для фельчарска-акушарскага пункта абсталяванне.

З 1985 года ФАПам загадвае Святлана ДАВІДЗЮК. «Пасля заканчэння Баранавіцкага медвучылішча па размеркаванні была накіравана на адпрацоўку. Усё адпрацоўваю», — жартуе жанчына.

Насамрэч прыехала на работу і прыкіпела душой. Тут стварыла сям'ю, займела дом, выгадавала дзяцей. І цяпер Мурава стала найлепшым месцам на зямлі. Усе людзі знаёмыя, вясковы медык ведае па некалькі пакаленняў сем'яў. Работа — як ва ўсіх фельчарска-акушарскіх пунктах: зранку — прыём, потым — патранаж, наведванні, выклікі. Зона абслугоўвання — пяць вёсак. Вялікая колькасць пажылога насельніцтва.



Працэдурны кабінет фельчарска-акушарскага пункта аграгарадка Мурава.

— Не ўяўляю, як можна было б працаваць без дапамогі гаспадаркі, — разважае Святлана Мікалаеўна. — Яны нам некалькі гадоў таму купілі камп'ютар, што дало магчымасць вядзенне дакументацыі ўзніжана на прыніцыпова іншы ўзровень. Думаю, не трэба нікому тлумачыць, што гэта азначае ў наш час. Ды і любяе пытанне, што ўзнікае, напрыклад, людзей падвезці з суседняй вёскі на флюараграфію альбо вакцинацыю, рамонт касметычны зрабціць усё вырашаецца апэратыўна, бо адрозна бягу ў кантору. Ведаю, што абавязкова дапамогуць.



Выступленне калектыва ААТ «Мурава» на раённым спаборніцтве сандружын у творчым конкурсе.

НАШ КАЛЕКТЫЎ — АДНА КАМАНДА



Дырэктар ААТ «Крутагор'е-Петкавічы» Юрый КЛІМАШ.

Адрывае акцыянернае таварыства «Крутагор'е-Петкавічы» — адна з самых вялікіх гаспадарак Дзяржынскага раёна. Яна распасціраецца на плошчы 14 784 гектары, што складае 25 працэнтаў раёна. 4739 гектараў займаюць зерневыя і зернебабовыя, валавыя вытворчасці якіх у бункернай вазе складала 26 551 тону, а ўраджайнасць гэтых культур дала 56 цэнтнераў на круг. Дойны статак налічвае 3782 галавы, усё малако здаецца дзяржаве практычна экстран-класам. На свінакомплексе ўтрымліваецца 24 448 парсючкоў.

У гаспадарцы наладжана перапрацоўка, выпускаецца больш як 120 відаў мясных паўфабрыкатаў, каўбас, якія рэалізуюцца ва ўласнай гандлёвай сетцы з шасці фірменных крам. Функцыянуе бульбасховішча. Ёсць сталовая, швейны, гранітны, камбикормаваы, старляры цэхі, цэх дапрацоўкі рапсу, лазневы комплекс, сад, ліпарамы.

— Толькі дзякуючы людзям, спецыялістам, калектыву — дружнай камандзе — мы дасягнулі вынікаў, — упэўнены дырэктар адкрытага акцыянернага таварыства Юрый КЛІМАШ.

Таму Юрый Пятровіч прапанаваў не засяроджваць увагу на яго асобе, а паказаць людзей, якія сваёй працай ствараюць дабрабыт гаспадаркі, калектыву і асабісты.

На замежныя курорты не цягне

Разам з намеснікам дырэктара па вытворчасці **Вольгай ВЯЛЮГАЙ** едзем на поле, дзе вядзе ворыва пад сябу юравых механізатар **Максім РАМАНЕЙКА**. Менавіта ад таго, як будзе падрыхтавана глеба, залежыць ураджайнасць культур. Максім Міхайлавіч сваю справу ведае да дробязяў, працуе ў сельгасарганізацыі адзінаццаць гадоў у асноўным на ворыве. Акрамя таго, займаецца і нарыхтоўкай кармоў для грамадскага статака.

— У нас свая тэхналогія падрыхтоўкі зямлі пад сябу сельгаскультур, якую распрацоўвае аграпрамысловая служба. Звычайна тэхніку пускаем па парок мінлагадняга ворыва. Такі метад лепш выраўноўвае поле. Калі араць так, як сяляне, то атрымаюцца няроўнасці, — дзеліцца сакрэтамі са мной, чалавекам далёкім ад сельскай гаспадаркі, механізатар.

Расказаў мой суразмоўнік і аб тым, што кіраўніцтва таварыства клапаціцца пра быт сваіх работнікаў. Максім Міхайлавіч пераехаў у «Крутагор'е-Петкавічы» з сям'ёй са Стоўбцаў больш як дзесяць гадоў таму. Спадабалася, вырашыў тут застацца. У гаспадарцы сямі і выдзелілі дом. Пасля таго як чалавек адпрацаваў у сельгасарганізацыі 10 гадоў, ён па заканадаўстве мае права выкупіць жыллё ва ўласнасць. Гаспадар напісаў адпаведную заяву, дырэктар даў згоду на прыватызацыю, рыхтуюцца дакументы. Задвальнае Максіма Раманейку і зарплата. Акрамя таго, работнікі атрымліваюць кожны месяц восем кілаграмаў мя-

са, малако — частку кошту прадукцыі аплачвае гаспадарка. Мясам выдаюць таксама і трынаццатую зарплату на кожны зароблены рубель. У сельгасарганізацыі працуе і жонка Максіма Раманейкі, па дагаворы падраду — на нарыхтоўцы кармоў, пад-

Усе яны маюць выхадныя, каб заняцца хатнімі справамі і клопатамі. Цяпер адна рагуля ў дзень у сярэднім дае 28 кілаграмаў малака, валавы сучаны надой — 12 800 кілаграмаў. «Белае золата» здаецца дзяржаве ў асноўным экстран-класам.



Загадчыца малочна-тварнага комплексу «Малья Навасёлкі» Вольга ЛАПКО ў зале для беспрывязнага ўтрымання жывёлы.

лікоўцам на вывазе арганікі. Зімой, пасля заканчэння асноўных сельгасгаспадарчых кампаній і падрыхтоўкі тэхнікі да наступных, механізатар ідзе ў водпуск. Падчас яго сямі наведвае родных, блізкіх, сваякоў жонкі ў Санкт-Пецярбургу. На замежныя курорты, як прызнаўся Максім Раманейка, яго не цягне.

У каровы малако на языку

Вольга ЛАПКО — загадчыца малочна-тварнага комплексу «Малья Навасёлкі». Тут утрымліваюцца дойныя, сухостойныя каровы, маладняк, нецёлі. Усяго 1090 галоў. Статак абслугоўвае 25 чалавек. Даглядчыцы працуюць у тры змены, апэратары машынага даення і слесары — у дзве.

— Загадчыцай фермы я працую год. Да гэтага была памочніцай загадчыцы. Вучыся завочна на заатэхніку ў Горацкай сельгасакадеміі, — расказала Вольга Аляксандраўна. — Дзевяць гадоў таму з сям'ёй пераехалі з Луганскай вобласці Украіны. Муж працуе інжынерам. У сям'і выхоўваюцца дзве дачкі, маладшая — школьніца, а старэйшая працуе на швейнай фабрыцы ў Дзяржынску. На Луганшчыне ў мяне засталіся бацькі, сястра. Кватэру мы там прадалі, а дом не паспелі — пусты, разбураецца. У «Крутагор'е-Петкавічы» нам выдзелілі жыллё. Ёсць дзе жыць, зарабляць. Што яшчэ патрэбна?

На малой радзіме Вольга Лапко працавала лабарантам на папяровым заводзе. У Беларусі давялося перакваліфікавацца.



Максім РАМАНЕЙКА працуе механізатарам ужо 11 гадоў.



Галоўны бухгалтар **Жанна АНДРЭЙЧЫКАВА** разам з намеснікам дырэктара па ідэалагічнай рабоце **Кацярынай АПРАНЧ** абмяркоўваюць вытворчыя пытанні.

— Паступова вучылася новай спецыяльнасці. Мне тут цікава, кожны дзень пазнаеш нешта новае. У нас дружны, працавіты калектыв, намала моладзі. Да кожнай жывёліны ў дзятчат індыўідуальны падыход, асаблівы клопат — цяляткам. Яны як малая дзетка: патрабуюць увагі, карпатлівага догляду, — канстатуе Вольга. — Кармоў у нас удо-сталь, спецыялісты распрацоўваюць для жывёлы збалансаваны рацыён. Даём свамі падапечным сена, жмых, шрот, канцэнтраты, розныя дабаўкі, соль. Мы разумеем, што ад добрага догляду, кармлення залежаць надой. А значыць, і нашы зарплаты, якія ўплываюць на дастатак і дабрабыт сям'і.

Па 300 кілаграмаў «другога хлеба» кожнаму работніку

Некалькі гадоў назад пры падтрымцы райвыканкама сельгасарганізацыя рэканструявала ў Дзяржынску памяшканне недабудаванага бульбаперапрацоўчага завода пад спецыялізаванае гароднінашховішча, дзе створаны аптымальны клімат-кантроль для захавання клубняў. Сельгаспрадпрыемства набыло машыну для сухой дапрацоўкі бульбы. Першым у фасаваным выглядзе бульбу адправіць спажыўцу, караняплоды праходзяць адбор. Сеткі звязваюцца ўручную, але фасуюць бульбу на аўтаматычнай лініі пры мінімальным выкарыстанні ручной працы. Акрамя таго, на інспекцыйным стале ідзе ачыстка, каліброўка, што ўзмацняе кантроль за якасцю прадукцыі.

— Вырошчваем бульбу сартоў «Брыз», «Журавінка», «Маніфест», «Лель». Клубні кладзём на захаванне, адпраўляем у школы, дзіцячыя садкі, у фірменныя крамы, якіх у нас шмат. Рэалізоўваем таксама насельніцтву, — кажа загадчыца бульбасховішча **Ірына МАЗУР**.

Дарэчы, каштуе бульба 55 капеек за кілаграм, што па кішэні чалавеку з любым узроўнем даходаў.

— У гэтым годзе надрэзны ўраджай «другога хлеба», — адзначае загадчыца. — Цяпер у сховішчы захоўваецца каля 800 тон бульбы, пры поўнай загрузцы тут змяшчаецца 1000 тон. Па 300 кілаграмаў клубняў штогод гаспадарка выдзяляе кожнаму свайму работніку бясплатна.



Фота Алены ДАУЖАНОК.

Шмат механізатараў і ў далучаным да гаспадаркі філіяле Мінскага мясакамбіната ААТ «Данілавічы».

Юрый асэнсавана выбіраў сельскую гаспадарку, ведаў, куды ідзе, чаго чакаць. Тэхніка падабалася яму з дзяцінства, бацька ў свой час працаваў механізатарам. У трактары, вобразна кажучы, хलोпец вырас. Закончыў Мар'інагорскі аграрна-тэхнічны каледж, працаваў загадчыкам мехмайстэрні. «Паглядзеў, што не надта разбіраюся ў тэхніцы, перайшоў на трактар, каб набрацца вопыту. Цяпер дасканалы вывучыў тэхніку, стала прасцей планавачы рамонт, падбіраць запчасткі», — кажа Юрый. Разам з тым ён пашырае прафесійныя веды на завочным аддзяленні Беларускага дзяржаўнага аграрнага тэхнічнага ўніверсітэта.

Як «лечаць» тэхніку

Кіпепа праца і ў рамонтнай майстэрні, куды мы зазірнулі. — Тут ідзе бягучы, планавы і пазапланавы рамонт тэхнікі, — знаёміць нас з работай сваёй падначаленых **загадчык майстэрні і па сумяшчальніцтве загадчык склада запчастак Юрый ХАРЫБІН**. — Памяшканне ацяпляецца, абсталявана ўсім неабходным для таго, каб «лечаць» сельгасмашыны і ставіць іх у строй.

— Вось бачыце, механізатар мяняе счэпленне, устаноўіць яго, адрэгулюе до веча-ра, і трактар выйдзе на лінію.



Трактарыст-машыніст **Васіль ХАРЧАНКА** праводзіць рамонтныя работы ў рамонтна-механічнай майстэрні на машына-трактарным парку аграпрадка Петкавічы.

Некаторыя машыны праінспектавалі і чакаем наступлення запчастак для рамонта. Ёсць энерганасычаныя трактары, якім патрабуюцца рамонт рукавіку. Капітальны рамонт іх выконваецца ў спецыялізаванай фірме. У гаспадарцы вельмі шмат тэхнікі. Толькі самаходных пагрузчыкаў і пагрузчыкаў на базе трактароў 24 адзінкі, больш як 10 энерганасычаных трактароў, 18 зернёўборачных камбайнаў. У мехмайстэрні ў маім падпарадкаванні 12 чалавек: токары, слесары, каваль. А ў цэлым у петкавіцкай зоне налічваецца 50 механізатараў.

саў, маючых сярэдні бал па спецыяльнасці «сем», — адну базавую велічыню, вучням дзев'ятых — адзінаццятых класаў, маючых «сем з паловай», — дзве базавыя велічыні. У жонкаваецца і спецыялізаваная карта. Але да дзяткага класа яна прывязана да карткі бацькоў. Стыпендыя налічваецца пры ўмове добрай паспяхова-сці. Гэта толькі адзін са спосабаў мяшчываць дзяткі да працы на вёсцы.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ, Алена ДАУЖАНОК, Фота Лізаветы ГОЛАД

УНП 600112675



Загадчыца бульбасховішча **Ірына МАЗУР** і спецыяліст па продажах **Валяціна ХАБЛОВА** ў бульбяным цэху.

Ната АЛЕЙНИКАВА:

ІМЁНЫ

«ПІШУ АБ ПРЫРОДЗЕ, УПЛЯТАЮЧЫ Ў КАНТЭКСТ ЧАЛАВЕКА Ў ЁЙ»

Цікаваць да людзей і прыгожых краявідаў для герані сённяшняга выпуску — творчы занятак: уніклівацца і дапытлівацца дапамагаюць ёй у любімай справе. Знаёмцеся, наша гасця — пазтэса, пісьменніца і мастачка Ната Алейнікова.

— Я нарадзілася на Палессі, і мая першая кніга па сутнасці — аб прыгажосці чароўнай прыроды гэтага краю. Жыла да васьмі гадоў у Брагіне, пасля бацькі адвезлі мяне да бабулі ў Віцебск. Калі споўнілася 12 гадоў, мы з сям'ёй пераехалі ў Мінск. Што датычыцца Палесся — гэта радзіма маці: вёска Даўгалессе знаходзіцца каля Гомеля, і кожнае лета ў дзяцінстве бацькі прывозілі мяне разам з малодшым братам туды на канікулы.

Гэта самае цудоўнае месца з неверагоднай прыродой... У маленькае менавіта там я атрымала асаблівае задавальненне, натхніўшыся пашчотнай прыгажосцю лясоў і сакавітацю лугоў. У мяне быў незвычайны дзядуля, ён вельмі шмат расказваў казак і вазіў нас, дзяцей, на матацыкле на Днепро — яго шырокае рэчышча ізумрудна-аліўкавага колеру з вялікімі белымі ды пячанымі берагамі зачароўвала. Мы хадзілі за ягадамі ў незвычайны лес, слухачы мілагучнасьць звонкіх птушых песень... Гэта было

захапляльна! Таму ў сваіх кнігах я паказала прыроду, якой наталілася яшчэ ў дзяцінстве.

Некалькі гадоў таму мяне запрасілі на юбілей мясцовай Даўгалескай бібліятэкі, на радзіму маёй мамы. Потым адбылася сустрэча з чытачамі Гомельскай абласной універсальнай бібліятэкі імя У. Леніна. У першы дзень было святочнае адкрыццё, а на працягу ўсяго месяца выстаўляліся мае карціны. Падчас мерапрыемства я чытала свае вершы, атрымала ад гэтага каласальнае задавальненне. Мяне называлі жамчужнай Палесся і пасля афіцыйнай часткі сустрэчы прасілі яшчэ і яшчэ чытаць вершы. Натхніўшыся спрыяльнай атмасферай, я даверылася і заспявала акадэмічным вакалам, што дагэтуль рабіла толькі для блізкіх сяброў! Гэта быў першы незвычайны цікавы дыялог з жыхарамі малой радзімы...

Дзячычына ўдзячна лёсу і Сусвету, што захапленні, якія былі з дзяцінства, сталі справай яе жыцця. Па ўспамінах маці, маленькая Ната ўзяла пэндзаль у рукі, як толькі пачала хадзіць, — гэта былі малюнкi на шпалерах, а далей — на альбомных аркушах. Нават у школьных сшытках яна заўсёды старанна малявала прынца з прынцэсай ці пейзажы і побач пазначала сваё ўяўленне Сусвету філасофскімі думкамі.

(Заканчэнне на 4-й стар. «ЧЗ».)



Камертон настрою

І Ў ПЛЮС 32, І ПА ГЛЫБОКІМ СНЕЗЕ...

...Як у сельскай школе сталі рэгулярнымі гістарычныя экспедыцыі

У любога школьнага музея ёсць свая ідэя, гісторыя і натхняльнікі. Нядаўна і ў Сар'янскай базавай школе Верхнядзвінскага раёна з'явіўся музейны пакой. Яго экспазіцыя прысвечана гісторыі малой радзімы — ахоплівае перыяд ад старажытных часоў да сучаснасці.

«Калі мы з кіраўніцтвам школы прымалі рашэнне аб яго адкрыцці, яшчэ не ведалі, што ўсім установам адукацыі будзе рэкамандавана стварыць свае музеі або музейныя пакоі. Атрымаецца, што спрацавалі на апырджанне», — усміхаецца настаўнік гісторыі Дзясніс КАЗЛОЎ, расказваючы пра тое, як разам з дзецьмі ўдалося рэалізаваць сумесную задумку.

Без сумнення, брандам Сар'янскай школы стаў клуб «Вандроўка аматараў гісторыі», які стварыў малады педагог, каб, з аднаго боку, матываваць дзяцей да вывучэння гісторыі на школьных уроках (стымулам былі сумесныя паходы), а з іншага — каб вывучаць гісторыю непасрэдна на месцы тых ці іншых падзей. Турыстычныя паходы з вучнямі сталі рэгулярныя. Зіма, восень, вясна, лета... Ніякае надвор'е не можа спыніць апантаных вандроўнікаў. Падчас такіх экспедыцый запісваюцца інтэрв'ю з удзельнікамі розных падзей, якія маюць каштоўнасць для гісторыі. Дзецямі цікава рабіць відэаролікі — як справядзачу пасля чарговай вандроўкі.

— Напрыканцы чэрвеня мы з вучнямі здзейснілі пешаходку па маршруце Сар'я — Вознава — Пустэльнікі — Мотужы — Асвея. У неверагодную спё-



ку (тэмпература паветра была плюс 32 градусы) за два дні прайшлі па перасечанай мясцовасці 35 кіламетраў. Там нават інтэрнэту амаль не было, бо недалёка — дзяржаўная граніца. Пабывалі на месцы зліцця дзвюх рэк: Асуніцы і Сар'яні. Пераканаліся, што вада ў Сар'яны нашмат халаднейшая. Потым ацанілі ваду ў Асвейскім возеры. Шчыра кажу, што я не перастаю захапляцца дзецьмі, якія асмельваюцца на такія вандроўкі, цягаюць цяжкія заплечнікі і пагаджаюцца на любыя авантуры ў пошуках прыгод. А бацькам я ўдзячны за тое, што маюць мужнасць «выгнаць» з зоны ўтульнасці сваіх дзетак.

(Заканчэнне на 2-й стар. «ЧЗ».)

У ліку найлепшых

ПРА ТОЕ, ШТО НАС АБ'ЯДНОЎВАЕ



Сёння маладзёжны дадатак «Чырвонка. Чырвоная змена» да найстарэйшага беларускамоўнага выдання «Звязда» падводзіць вынікі творчага конкурсу «Адзіная краіна — адзіны народ». Перш чым назваць імёны пераможцаў і лаўрэатаў, кротка нагадаем падзеі больш чым паўгадавой даўніны.

У Год гістарычнай памяці «Чырвонка. Чырвоная змена» разам з Беларуска-рэспубліканскім саюзам моладзі абвясцілі творчае спаборніцтва для юных і маладых аўтараў, якім прапанавалася дасылць свае пробы пяра на тэму гістарычнай спадчыны, пераемнасці пакаленняў, знакавых для нашай краіны сучасных падзей, унёскі чыперашніх хлопцаў і дзяўчат у маладзёжную палітыку дзяржавы. Удзельнікі актыўна адгукнуліся!

Геаграфія і ўзрост аўтараў былі самымі рознымі (па традыцыі апошніх гадоў пераважалі дзяўчынкі), у кожнага з іх быў свой досвед у жур-

налістыцы — большы ці меншы. Але аб'ядноўвала ўсіх удзельнікаў адно — любоў да Радзімы, да роднай мовы, памяць аб продках, жаданне зрабіць свой асабісты ўнёсак у агульны справы дзяржавы і моладзі.

Далёка не ўсе з нашых аўтараў, захапляючыся зараз журналістыкай, абаруць з цягам часу для сябе гэтую прафесію. І не бяда, паколькі ўдзельнікі конкурсу паказалі сябе як разнапланавыя, творчыя асобы нягледзячы на свой яшчэ юны ўзрост. Упэўнены, яны змогуць рэалізавацца ў многіх іншых сферах, што пацвярджае досвед нашых папярэдніх шматлікіх конкурсаў. А лагічна і паслядоўна выкладаць свае думкі можа спатрэбіцца ў любой прафесіі. Тыя ж, хто марыць аб прафесіі журналіста, спадзяёмся, атрымалі карысны досвед удзелу ў такога кшталту творчых спаборніцтвах і супрацоўніцтве з рэспубліканскай газетай. Як гучыць наш негалосны дэвіз: тых, хто праіграў, няма! Прыійшоў час назваць найлепшых!

(Заканчэнне на 3-й стар. «ЧЗ».)

І Ё ПЛЮС 32, І ПА ГЛЫБОКІМ СНЕЗЕ...

(Заканчэнне.

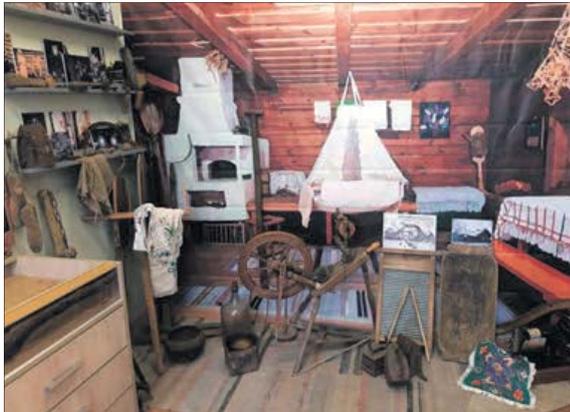
Пачатак на 1-й стар. «43».)

Перш чым накіравацца ў паход, мы складаем маршруты, каб максімальна ахапіць цікавыя мясціны і грунтоўна іх даследаваць. Вельмі дапамагае нам у гэтым мясцовы краязнаўца Антон Бубала, які ў свае 80 гадоў суправаджае нас у самых цікавых вандроўках. Ён проста шыкоўны апавядальнік і вельмі вопытны турыст — дзеці за ім ледзьве паспяваюць.

У студзені мы накіраваліся ў бок вёскі Пушлат, спаленай карнікамі ў 1943 годзе, па старым шляху на Расіцу ў былы ўмацаваны раён. Знайшлі ўсе абарончыя кропкі на левым баку ад закінутага шляху. Далей абышлі замёрзлае балота і, рухаючыся на поўнач, выйшлі праз лес на доўгатэрміновыя агнявыя кропкі каля новага шляху на Расіцу. У іншы час года нам гэта зрабіць не ўдалася. І восенню, і вясной балоты і глухі лес надзейна хавалі мэта нашай вандроўкі. Прайшлі амаль 20 кіламетраў па глыбокім снезе. Мяркую, такога не забудзем...

А падчас вясенніх канікул сёлета мы разам прайшлі «вогненную дугу» спаленых фашыстамі вёсак, якая ахоплівае Сар'ю з захаду. Наведалі помнік ахвярам вёскі Верхняе Стунжава. Яе жыхары былі спалены ў будынне, якая стаяла крыху наўзбоч вёскі. Магчыма, там была кузня, бо на ўзараным полі побач з помнікам вучні пазнаходзілі шмат каваных вырабаў. Але сапраўднай удачай былі знойдзеныя кавалкі цэгля з пачаткай адной з цагельняў Станіслава Лапацінскага. Справа ў тым, што ў школе раней была толькі адна такая цагляна з ініцыяламі Лапацінскага на лацінцы. Яе знайшла пад сваім домам і прынесла ў школу вучаніца. Мяркую, што гэты прадмет датуецца канцом XIX — пачаткам XX стагоддзяў. Нават у мясцовым краязнаўчым музеі такога рарытэту не было і нам неаднойчы прапаноўвалі ім падзяліцца (успіхаецца. — Аўт.) І тут раптам у Верхнім Стунжаве маё вока зачэпілася за прадмет на раллі. Аказалася, што гэта рэдкая цагляна з тымі самымі ініцыяламі ўласніка маёнтка Сар'я. Дзеці пачалі шукаць і знайшлі шмат такіх рарытэтаў, цяпер мы ўжо можам іх нават дарыць нашым гасцям.

Увогуле, дзякуючы сумесным вандроўкам было сабрана шмат рэчаў, якія сталі музейнымі экспанатамі. Як расказвае Дзяніс Казлоў, у населеных пунктах вакол Сар'і ёсць шмат закінутых дамоў. І калі іх гаспадары не адгукваюцца, такія дамы ідуць пад знос. Але



да зносу туды зазіраюць вучні са сваім настаўнікам і знаходзяць цікавыя прадметы: пасведчанне аб нараджэнні 40-х гадоў, пашпарт, выдадзены ў 1945 годзе, пахавальную на салдата, які загінуў ва Усходняй Прусіі 14 студзеня 1945 года і пасведчанне аб прызначэнні сямі пенсіі па прычыне страты карміцеля, старыя фатаграфіі, граматы савецкіх часоў, партбілет, выдадзены ў 1968 годзе.

— Да жніўня 1991 года яго ўладальнік пералічваў партыйныя ўноскі. І па іх памерах можна скласці ўяўленне аб заробку гэтага чалавека, — каментуе Дзяніс Казлоў. — Шмат знаходзім школьных дзённікаў і сшыткаў. Як кажуць мае вучні, там «каліграфія ўзроўню Бог». Ну хіба можна так пісаць? Цікава, што вокладкі на сшытках аформлены на латвійскай мове. Паколькі побач з намі Латвія, то ў савецкія часы бацькам было прасцей з'ездзіць перад навучным годам у Даўгаўпілс, чым у Полацк, і там набыць усё, што патрабуецца для школы. Дзецім цікава даведвацца са школьных дзённікаў, якія прадметы вывучаліся ў савецкай школе, якія дамашнія заданні задаваліся вучням.

Неяк вучні збіралі металалом і знайшлі цяжкую чыгунную шылду, якая іх зацікавіла. Перад імі паўстала дилема: паказаць сваю знаходку настаўніку або здаць яе ў якасці маталалому і атрымаць грошы? Але яны ўсё ж такі скінулі мне яе фота са штампам завода. Кажуць, «адчуваем, што знайшлі туюсьці гістарычнае». Я прапанаваў ім пашукаць інфармацыю ў інтэрнце. Там яны даведліся, што знойдзены прадмет быў выпушчаны на Растокінскім матарамонтным заводзе, які ў часы Вялікай Айчыннай вайны спецыялізаваўся на рамонтце тэхнікі для фронту, а ў мірны час яго пера-

Між іншым, гісторык Дзяніс Казлоў з'яўляецца ўдзельнікам праграмы «Настаўнік для Беларусі». Па яе ўмовах, кожны педагог павінен прыдумаць і рэалізаваць праект, які ўпісваецца ў мясцовы кантэкст і зробіць школу цэнтрам лакальнай супольнасці. На яго рэалізацыю выдзяляецца пэўная сума спонсарскіх грошай. У Сар'янскай школе вырашылі, што гэта будзе музейны пакой.

— Я напрасіў мясцовых мэбэльшчыкаў падтрымаць наш сацыяльны праект, каб упісвацца ў выдзеленыя грошы. Расказаў ім пра клуб «Вандроўкі аматараў гісторыі» і нашы паходы. Яны пранікліся, зрабілі максімальныя скідкі і выканалі ўсе мае пажаданні, —

Трэба заўважыць, што планаў у вясковага настаўніка гісторыі багата.

— Сар'я — гэта музей пад адкрытым небам, — кажа ён. — Яна ўваходзіць у ТОП-10 месцаў, якія рацяць наведваць у Беларусі. Дарэчы, дзеці, якія тут нарадзіліся, былі вельмі ўражаны гэтым фактам. Тут праходзіць мяжа, дзе сутыкаюцца дзве культуры: Запад і Усход, каталіцтва і праваслаўе. У нас ёсць неверагоднай прыгажосці храм, пабудаваны ў сярэдзіне XIX стагоддзя Ігнаціем Лапацінскім у гонар памерлай жонкі Марыі, адзін з самых выразных неагатычных храмаў у Беларусі з цікавай гісторыяй, ландшафтны парк. Ёсць і трагічная гісторыя, звязаная з карнай аперацыяй «Зімовае чаруаўніцтва», якую праводзілі на тэрыторыі нашага і суседніх раёнаў у лютым — сакавіку 1943 года нацысты. Дык вось мы хацелі б на ўсіх гістарычных аб'ектах установа QR-коды, якія будуць накіроўваць вандроўнікаў да патрэбнай інфармацыі і расказаць пра падзеі, якія тут адбыліся.

Наступным летам настаўнік плануе здзейсніць з дзецьмі вялікі велаяход праз Мёрскі раён на Браслаўшчыну, у Друну.

— Яшчэ я шукаю апантаных людзей, якія маглі б спансараваць паездку на Байкал і таго, хто пагадзіўся б стаць маім правадніком, — кажа суразмоўца. — Наш славетны зямляк Ян Чэрскі апынуўся ў Сібіры пасля паўстання Кастуся Каліноўскага, удзельнікам якога ён з'яўляўся. Але за свае заслугі ў даследаванні Усходняй Сібіры, і ў прыватнасці Байкала, ён быў амніставаны, стаў членам Рускага географічнага таварыства, атрымаў шмат высокіх узнагарод як даследчык, яго запрасілі ў Пецярбургскую акадэмію навук. У Сібіры і на Байкале ёсць шмат географічных аб'ектаў, названых у яго гонар. Калі такая экспедыцыя здарыцца, то можна будзе пашырыць і экспазіцыю нашага музея.

Педагог заўважыў, што **дзядзі цікавіць не нейкая абстрактная гісторыя, а гісторыя роднага краю: людзі, якія тут жылі, іх лёсы, падзеі, якія паўплывалі на жыццё іх землякоў.**

— Я сам родам з Лёзна, — кажа Дзяніс Казлоў. — Калі трапіў у Сар'ю, стаў вывучаць гэтыя мясціны, і калі мяне напрасіць, то магу і экскурсію правесці на вельмі годным узроўні. Кажу дзеці: «Вывучайце гісторыю сваёй малой радзімы і дзяліцеся ёй з турыстамі». Даў ім тэкст. Ведаю, што яны ўжо спрабуюць сябе ў ролі экскурсаводаў (смяецца. — Аўт.).

Надзея НИКАЛАЕВА.
Фота з архіва героя.

Ад «Родных пуцявін» да «Скарбонак часу»

Рэспубліканскі конкурс юных экскурсаводаў музеяў устаноў адукацыі абвешчаны Міністэрствам адукацыі і Рэспубліканскім цэнтрам экалогіі і краязнаўства.

Яго ўдзельнікамі могуць стаць навучэнцы устаноў агульнай сярэдняй, прафесійна-тэхнічнай, сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай адукацыі, устаноў дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі ў дзювох узростах катэгорыях: да 14 гадоў (уключна) і ад 15 гадоў і старэйшыя.

На конкурс падаецца відэаролік-экскурсія (да 10 хвілін) па музеі устаноў адукацыі ў адпаведнасці з абранай намінацыяй: «Роднымі пуцявінамі» ці «Скарбонка часу». Падчас экскурсіі могуць выкарыстоўвацца розныя мастацкія сродкі эмацыянальнага ўздзеяння (каццюмы, музычнае суправаджэнне і інш.). Колькасць аб'ектаў экскурсіі не абмяжоўваецца.

У намінацыі «Скарбонка часу» ўдзельнікі конкурсу ствараюць экскурсію-рэкламу, якая будзе знаёміць з адметнасцямі і ўнікальнасцю музеяў устаноў адукацыі.

Пераможцы і прызёры конкурсу будуць узнагароджаны дыпламамі Міністэрства адукацыі і дыпламамі Рэспубліканскага цэнтра экалогіі і краязнаўства.

Падрабязнасці ўдзелу ў конкурсе можна знайсці на сайце Рэспубліканскага цэнтра экалогіі і краязнаўства.

прафілявалі пад рамонт рухавікоў для трактароў. Праўда, дзе і з якой мэтай гэта шылда ўсталёўвалася ці прымянялася, а яна, між іншым, важыць 15 кілаграмаў, мы пакуль зразумець не можам. Будзем шукаць далей...

У мяне ўвогуле ёсць правіла. Калі вучні прыносяць штосьці ў музейную экспазіцыю (старыя манеты, ваенныя ці бытавыя рэчы), яны самі шукаюць інфармацыю аб знойдзеным прадмеце, дзе, пры якіх абставінах і ў якія часы ён мог выкарыстоўвацца. Канешне, я потым пераправаю яе, але першапачаткова скіроўваю іх на самастойныя пошукі. Так, адзін хлопцёк знайшоў малітоўнік на польскай мове, які датуецца прыкладна сярэдзінай XIX стагоддзя. Дзеці прыносяць старажытныя кованыя цвікі. Калегі і мясцовыя жыхары таксама прыносяць свае знаходкі і рарытэты. Усё гэта назалашвалася і захацелася нейкага лагічнага афармлення...

з задавальненнем канстатуе педагог. — Шуфляды пад вітрынамі таксама з'яўляюцца працягам музейнай экспазіцыі. Увогуле, уся экспазіцыя падзелена на чатыры перыяды: старажытныя часы на землях Верхнядзвінскага раёна (там ёсць археалагічны раздзел, у шуфлядах насыпаны пясок і я вучу дзяцей, як працаваць на раскопках з пэндзлямі), Сярэднявечча — пачатак XX стагоддзя, часы Вялікай Айчыннай вайны і найноўшы час. Музейная экспазіцыя вельмі дапамагае ў засваенні розных тэм у школьным курсе гісторыі. Тут табе і старажытныя пахаванні, і курганы на тэрыторыі нашай мясцовасці, і падзеі 1812 года, якія не абышлі нашых землякоў, і народныя рамёствы. У нас сабрана вельмі шмат прадметаў побыту беларусаў. Напрыклад, ёсць вертыкальнае верацёна. Гарызантальнае верацёна было распаўсюджаным, а вертыкальнае сустракалася толькі ў самых дамах.

Лакацыі і актыўнасці

«ЦЯПЕР МАРАЗЫ НЕ СТРАШНЫЯ»

«Эстафета цяпла» — старэйшаму пакаленню

Натхніўшыся пазітвам Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка, майстэрскай колкай кіраўніком дзяржавы драўляных калод з дапамогай сякера і кавалды, эстафету цяпла ад Першага падхоплівае Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі. «Узбройшыся» піламі і сякерамі, актыўны БРСМ не толькі наकोле дрэў, але і перадаць іх тым, хто мае патрэбу ў драпаме. «Правесці выхадныя з карысцю» — дзіві актыўнай моладзі.

Так, актыўны БРСМ на чале з першым сакратаром Цэнтральнага камітэта арганізацыі Аляксандрам Лук'янавым і

першым сакратаром Магілёўскага абкама БРСМ Аляксандрам Саксонавым накіравалі і склалі дрывы на прыватным падворку Івана Астапавіча Карпаўскага, які жыве ў вёсцы Стайка Магілёўскага раёна. Пенсіянеру 93 гады, ён жыве адзін.

За некалькі гадзін моладзь склала яму цэлы дройнік. Дзяўля сардэчна падзякаваў хлопцам за дапамогу і адзначыў, што цяпер яму маразы не страшныя. Пасля таго, як усе работы былі скончаны, моладзь цяпла пагутарыла з Іванам Астапавічам. Ён расказаў гісторыю свайго жыцця і падзяліўся сакрэтамі, як зберагчы здароўе і фізічную форму на гады наперад.



Фота Магілёўскага абкама вольнага вольнага БРСМ.

Як адзначыў і БРСМ, далучыцца да акцыі і дапамагчы старэйшаму пакаленню нарыхтаваць на зіму дрывы можна любіць ахвотны.

Сяргей СТАРЫНАЎ.
ЗВЯЗДА

ПРА ТОЕ, ШТО НАС АБ'ЯДНОЎВАЕ

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Такім чынам, рэдакцыйнае журы абрала пераможцаў творчага конкурсу «Адзіная краіна — адзіны народ». Імі сталі:

Алеся Гурын, вучаніца 11 класа СШ № 11 г. Мазыра («Ствараем сваю казку, або Едзем у госці да Мерабель», 08.09);

Соф'я Бобр, вучаніца 10 класа гімназіі імя Янкі Купалы г. Мазыра («Ствараем сваю казку, або Едзем у госці да Мерабель», 08.09);

Паліна Шынкевіч, вучаніца 11 класа гімназіі № 6 г. Маладзечна («Плата за працу — шчырыя ўсмішкі, або Знайсці патрэбныя ключы», 29.09);

Варвара Клімцава, вучаніца 9 класа СШ № 7 г. Мазыра («З усіх сіл імкнуса паказаць гераізм салдат», 29.09);

Паліна Мельніківа, вучаніца 11 класа Магілёўскага дзяржаўнага абласнога ліцэя № 1 («Мы, беларусы, маем свой стрыжань, або Сон з экскурсам у мінулае», 13.10).

Лаўрэатамі конкурсу «Адзіная краіна — адзіны народ» прызнаны:

Дзіяна Лісоўская, вучаніца 9 класа СШ № 152 г. Мінска («Важна разумець, якога ўзроўню дасягаў гераізм людзей», або Як становяцца ўдзельнікамі Вахта памяці», 04.08);

Аляксандра Лахвіч, вучаніца 10 класа СШ № 55 г. Мінска («Жыццё праз старонкі ваеннага дзённіка», 04.08);

Кацярына Сушко, вучаніца 9 класа СШ № 1 г. Маладзечна («Усім сэрцам палюбіць выцінанку», 04.08);

Дар'я Чупрынская, вучаніца 8 класа СШ № 164 г. Мінска («Гісторыя пачынаецца са школьнага музея», 04.08);



Вера Юндава, вучаніца 8 класа СШ № 36 г. Мінска («Свята» заўсёды крочыць з народнай музыкай», 29.09);

Аляксандр Весаляў, вучань 11 класа СШ № 11 г. Мазыра («Бачу мэта — не бачу перашкод, або Які ён, рыцар ПТ-фронт», 03.11).

Усім пераможцамі і лаўрэатамі конкурсу будучы ўручаны ганаровыя граматы ад газеты «Звязда». Некалкі пазней яны атрымаюць прома-прадукцыю ад найстарэйшага беларускамоўнага выдання.

Таксама мы лічым патрэбным і вельмі важным выказаць словы падзякі тым кіраўнікам гуртоў журналістыкі, тым педагогам дадатковай адукацыі, якія, уласна, і падрыхтавалі пераможцаў і лаўрэатаў творчага конкурсу «Адзіная краіна — адзіны народ». Гэта яны найперш падказвалі, вялі за сабой, падтрымлівалі нашых юных і маладых аўтараў. У творчым жыцці апошніх гэтыя настаўнікі, па прызнанні многіх удзельнікаў творчага спаборніцтва, бралі і бяруць самы актыўны ўдзел!

Ганаровымі граматамі «Выдавецкага дома «Звязда» ўзнагароджваюцца:

Наталія Віктараўна Шульжыцкая, намеснік дырэктара, педагог дадатковай адукацыі дзяржаўнай установы дадатковай адукацыі «Маладзечанскі Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі «Маладзік»;

Таццяна Леанідаўна Андрэеўская, кіраўнік клуба «Юны журналіст» дзяржаўнай установы адукацыі «Мазырскі Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі»;

Ангеліна Мікалаеўна Уліч, педагог дадатковай адукацыі дзяржаўнай установы адукацыі «Цэнтр дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі «Маяк» г. Мінска».

Яшчэ раз шчыра віншум нашых юных і маладых журналістаў і іх настаўнікаў! Заставяйцеся з роднай газетай на роднай мове! Да новых сустрэч на яе старонках і да новых творчых дасягненняў!

Прафарыенцір

ТВОРЧЫ І ДУШЭЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ У САМЫМ СЭРЦЫ КРАІНЫ

«Хопіць марыць — прыйшоў час паступаць!»

«Дзень БДПУ» прайшоў у Нацыянальным адукацыйна-аздаўленчым цэнтры «Зубраня». У госці да ўдзельнікаў профільнай змены «На шляху да прызначэння, або Першыя педагогічныя пробы» завітала прадстаўнічая дэлегацыя галоўнай педагогічнай ВНУ краіны. Для навучэнцаў педкласаў была арганізавана дыялогавае пляцоўка «Прафесія педагога — правільны выбар» з рэктарам БДПУ, прафесарам Аляксандрам ЖУКОМ.

— Сёння, як і ва ўсе часы, педагог — гэта майстар, здольны навучыць сваіх падпечных знаходзіць патрэбныя веды ў бязмежным акіяне сучасных навук. Агульная эрудыцыя педагога, яго адукаванасць і жаданне развівацца заўсёды высока цэняцца вучнямі. У сучасным інфармацыйным грамадстве неабходныя іншыя формы работы з навучэнцамі, адпаведна, роля настаўніка ўзрастае неймаверна. Сучасны педагог — асоба, за якой ідуць яго вучні, — падкрэсліў у сваім звароце да старшакласнікаў Аляксандр Жук. — Мне прыемна адзначаць, што ўсё больш маладых людзей лічаць перспектыўнай і ганаровай прафесіяй настаўніка. Вянікі прымёнай кампаніі апошніх пяці гадоў пацвярджаюць, што прэстыж педагогічнай прафесіі ў нашым грамадстве расце.

Так, падчас уступнай кампаніі бягучага года ў прыёмную камісію БДПУ было пададзена 2660 заяў ад абітурыентаў. На дзённую бюджэтную форму залічлі 885 абітурыентаў; з іх выпускнікоў педкласаў — 184 (што склала больш за 20 працэнтаў ад агульнай колькасці), 164 медалісты і ўладальнікі дыплама аб заканчэнні сярэдняй спецыяльнай навукальнай установы з адзнакай і 236 выпускнікоў ліцэяў і гімназіяў.

На некаторыя спецыяльнасці конкурсу склаў чатыры-пяць чалавек на месца. У сярэднім па ўсіх спецыяльнасцях конкурс быў больш як два чалавекі на месца. Каля 20 працэнтаў абітурыентаў, якія паступалі па агульным конкурсе, маюць 300 і больш балаў. Пры гэтым самыя вялікія наборы на бюджэт былі на факкультэтах дашкольнай адукацыі (275 чалавек), пачатковай адукацыі (180 чалавек) і ў Інстытуце інклюзіўнай адукацыі (175 чалавек).

Традыцыйна большасць нашых абітурыентаў — гэта выпускнікі ўстаноў адукацыі Мінска і Мінскай вобласці. У гэтым годзе іх доля склала амаль дзве трэці. З іншых рэгіёнаў краіны паступіла прыкладна па 10 працэнтаў ад кожнай вобласці.

Я ўпэўнены, што сярод вас знойдуцца тыя, хто знаёмы з нашымі слоганамі «БДПУ: будучыня пачынаецца тут!», «БДПУ: вялікая справа для дастойных людзей», «БДПУ: навучайся з «Найлепшымі сябрамі!» і «Хопіць марыць — прыйшоў час паступаць!»

Аляксандр Жук назваў дзесяць асноўных прычын, чаму абітурыенты выбіраюць БДПУ:

— Па першае, наш універсітэт **знаходзіцца ў самым сэрцы краіны** — на галоўнай плошчы Мінска ў акружэнні не менш важных «суседзяў» — Дома ўрада і Мінгарвыканкома. Каля ўвахода ўсіх вітае скульптурная кампазіцыя «Настаўніца першая мая», устаноўленая тут да



100-годдзя ўніверсітэта як сімвал важнасці педагогічнай прафесіі і ўдзячнасці сваім настаўнікам. Такого спалучэння — скульптура настаўніцы на галоўнай плошчы краіны — няма ні ў адным горадзе свету!

Па-другое, **наш універсітэт элітны**. Дыплом БДПУ — адзін з найпрэстыжнейшых на адукацыйнай прасторы СНД, а яго выпускнікі заўсёды ацэненыя па заслугах. Многія вядомыя педагогі, дзеячы культуры, мастацтва, навукі, органаў дзяржаўнага кіравання ў свой час былі студэнтамі менавіта нашага ўніверсітэта.

Па трэцяе, **наша ВНУ — шматпрофільная**. У складзе БДПУ — дзевяць факультэтаў, тры інстытуты, 41 кафедра, некалькі вучэбных, навуковых і адукацыйных цэнтраў. Падрыхтоўка вядзецца па 29 спецыяльнасцях на першай ступені вышэйшай адукацыі і па шасці спецыяльнасцях і 16 прафілізацыях — на другой. Прэстыж універсітэта забяспечвае высокапрафесійная каманда выкладчыкаў. Гэта сур'ёзныя вучоныя — 40 дактароў і 312 кандыдатаў навук, вядомыя педагогі-практыкі.

Працягваючы пералічваць «плюсы» навучанню ў БДПУ, рэктар згадаў яго сучасную матэрыяльна-тэхнічную базу, інтэрнацыянальнасць (зараз тут навучаюцца 1150 замежных грамадзян і слухачоў з 22 краін блізкага і далёкага замежжа), развітую спартыўную інфраструктуру. Ва ўніверсітэце ёсць свой стадыён, выдатны басейн, тры спартыўныя і сем тренажорных залаў. У ВНУ працуюць і навучаюцца 45 майстроў і 50 кандыдатаў у майстры спорту, члены нацыянальных зборных Рэспублікі Беларусь.

— Наш універсітэт — **вельмі творчы**, — кажа Аляксандр Жук. — Калі паступіце вучыцца да нас, то зможаце рэалізаваць усе свае творчыя амбіцыі. У ВНУ дзейнічае больш як сто клубных арганізацый. Вы зможаце знайсці сваёй любімай справой: спяваць, танцаваць, іграць у тэатры ці ў КВЗ. Між іншым, зборная КВЗ БДПУ «Найлепшыя сябры» — удзельнік Вышэйшай лігі Міжнароднага саюза КВЗ, дзе спаборнічаюць найлепшыя каманды СНД.

А яшчэ **наш універсітэт вельмі душэўны**. Валанцёрства стала яго неад'емным атрыбутам і адным з галоўных прыярытэтаў. Студэнты БДПУ з першага курса пагружаюцца ў валанцёрскую практы-

ку, якая мае неперарывны характар на працягу ўсяго навучання. Штогод больш як 1600 студэнтаў універсітэта ўдзельнічаюць у рабоце 19 валанцёрскіх клубаў і аб'яднанняў. За шматгадовае валанцёрскае дзейнасць БДПУ быў адзначаны нацыянальнай прэміяй «За духоўнае адраджэнне».

Рэктар пабаўляе, што кожны іншагародні студэнт-першакурснік будзе забяспечаны месцам у інтэрнаце. Да паслуг студэнтаў — дзве сталовыя і дзесьць кавярняў.

«Наш універсітэт — адна вялікая дружная сям'я. Мы маем глыбокія традыцыі, якія імкнёмся перадаць новым пакаленням студэнтаў. Брэндавымі сталі інтэрнацыянальныя «Зорныя паходы» па месцах бацькоў і працоўнай славы беларускага народа, якім ужо больш як паўстагоддзя, спартыўна-адукацыйны праект «Шахматны дэбют», свята ўраджаю «Гарбузовы фест» і многія іншыя. А з гэтага года распачалі рэалізацыю ўнікальнага культурна-асветніцкага праекта «Праз мастацтва — да культуры будучых педагогаў», сутнасць якога ў тым, каб сфарміраваць у цяперашніх студэнтаў — будучых педагогаў — павагу да гістарычнага мінулага і культуры беларускага народа. Ужо падпісаны дагаворы аб супрацоўніцтве з чатырма вядучымі тэатрамі Беларусі. Як бачыце, БДПУ прапануе шырокія магчымасці для выхавання асобы будучага педагога, — падкрэсліў Аляксандр Жук. — Не сакрэт, што ад педагога залежыць шмат у далейшым самастойным жыцці чалавека. Гэта вельмі складаная і адказная прафесія, якая заслугуе глыбокай павагі. Абітурыентам на сплавнае мінулае, аналізуючы і ўдасканальваючы сучаснасць, мы настомна рухаемся ў будучыню, займаючыся адной з самых важных і самых высакародных спраў на Зямлі — падрыхтоўкай Настаўніка».

«Дзень БДПУ» у «Зубранці» быў насычаны рознымі актыўнасцямі. Навучэнцы профільных педкласаў змаглі наведаць майстар-класы ад членаў Студэнцкага савета і выпускнікоў педагогічных класаў — членаў клуба «ПРОФіль»». Таксама яркай падзеяй стаў канцэрт студэнцкіх калектываў БДПУ, які прадаманстравалі школьнікам шматграннасць і разнастайнасць жыцця і вучобы ў галоўным педагогічным універсітэце краіны.

Надзея НІКАЛАЕВА.
Фота прэс-службы БДПУ.

«Стракаты свет»

КУДЫ ПАДЗЕЛІСЯ АМБІЦЫІ?

Расійская моладзь за дзевяць гадоў стала меней амбіцыйнай і мэтанакіраванай, але пры гэтым вылучаецца навукамі ў ІТ-сферы, лёгкай навучальнасцю і новым тыпам мыслення, вынікае з даследавання сэрвісу па пошуку працы SuperJob.



У апытанні аб адметных рысах супрацоўнікаў да 25 гадоў прынялі ўдзел 300 менеджараў па персанале з усіх куткоў краіны. Вынікі апытання параўналі з вынікамі аналагічнага даследавання 2013 года.

Галоўнай адметнай рысай прадстаўнікоў «пакалення Z» працадаўцы назвалі актыўнасць (16 працэнтаў). Дзевяць гадоў таму гэты паказчык быў такім жа, аднак тады ў моладзі часцей адзначалі амбіцыйнасць (17 працэнтаў). Цяпер гэтую якасць у маладых супрацоўнікаў адзначаюць амаль у два разы радзей (9 працэнтаў).

Таксама прадстаўнікам «пакалення Z» менш уласціва мэтанакіраванасць (7 працэнтаў супраць 10 працэнтаў у 2013 годзе) і імкненне вучыцца і развівацца (паказчык знізіўся на адзін працэнтны пункт за дзевяць гадоў — да 7 працэнтаў). Працадаўцы сярод адметных рыс маладых супрацоўнікаў зараз часцей адзначаюць безадказнасць (11 працэнтаў), легкадумнасць і зменлівасць (7 працэнтаў супраць 4 працэнтаў дзевяць гадоў таму), узровень лянюты застаўся ранейшым (7 працэнтаў). Пры гэтым цяперашняя моладзь больш адаптыўная і працаўта (па 5 працэнтаў), чым яе прадстаўнікі ў 2013 годзе (4 працэнтаў і 3 працэнта адпаведна).

Робатадаўцы таксама адзначаюць новы тып мыслення сучаснай моладзі (8 працэнтаў), добрыя навыкі ў ІТ-сферы (7 працэнтаў) і меншую самаўпэўненасць, чым дзевяць гадоў таму (5 працэнтаў супраць 4 працэнтаў у 2013 годзе).

ЗАПРАШАЮЦЬ «ЛІЧБАВЫЯ КАФЕДРЫ»

Лічбавыя навыкі цяпер важныя ў вялікай колькасці прафесій, заявіў намеснік кіраўніка Міністэрства адукацыі і навукі Расіі Андрэй Амьяльчук.

«І калі чалавек эканаміст, то сёння я не разумею, як можа эканаміст не валодаць лічбавымі навыкамі, магчыма, эканаміст якраз павінен быць значна больш лічбавым, чым інжынер», — сказаў ён на Другой усерасійскай ІАП-канферэнцыі.

Андрэй Амьяльчук дадаў, што такіх людзей цяпер не так шмат і іх трэба гадаваць, менавіта таму ў расійскіх ВНУ з'явіліся лічбавыя кафедры. Яны былі створаны ў рамках федэральнага праекта «Развіццё кадравыя патэнцыялу ІТ-галіны» нацпраграмы «Лічбавая эканоміка». На іх студэнты могуць атрымаць ІТ-кампетэнцыі паралельна з вывучэннем асноўнай праграмы. Усяго на іх залічана ў 2022 годзе больш за 110 тысяч студэнтаў.

ПАТРЭБНЫ ЖУРНАЛІСТЫ-АГРАРЫ

Міністр навукі і вышэйшай адукацыі Рэспублікі Казахстан Саясат Нурбек заклікаў ВНУ аказаць садзейнічанне ў падрыхтоўцы выкладчыкаў журналістыкі з рознымі профілямі.

Спецыялісты па журналістыцы і медыя рытухуцца ў 24 ВНУ краіны. Цяпер там навучаюцца 4588 студэнтаў, у тым ліку па дзяржаўным заказе — 1323 чалавекі. Сёлета завершаць навучанне 272 выпускнікі.

Па словах міністра, галоўная праблема — малая колькасць спецыялізаваных навучальных праграм для будучых спецыялістаў у сферы медыя.

«Гэтае пытанне паднімаецца з года ў год. ВНУ таксама пачалі дзейнічаць. Напрыклад, летася ў Еўразійскім нацыянальным універсітэце аб'ядналіся факультэты журналістыкі, паліталогіі і сацыялогіі, якія адкрылі спецыяльнасць «Спартыўная журналістыка». Акрамя таго, была адкрыта спецыяльнасць «Кіраванне лічбавымі медыя». Astana IT універсітэт адкрыў летася спецыяльнасць «Лічбавая журналістыка», зараз прапрацоўвае спецыяльнасці «Big data журналістыка».

«Цяпер мы прапрацоўваем работу вучэбна-метадычных аб'яднанняў з улікам асаблівасцей рэгіёна, прапрацоўваем праграмы журналістыкі. Напрыклад, у Кастанайскай вобласці патрэбны журналісты, якія спецыялізуюцца на агратэхніцы і сельскай гаспадарцы», — сказаў Саясат Нурбек. — Мы даём магчымасць выкладаць не толькі дактарам навук і ўладальнікам розных ступеняў, але і тым, у каго ёсць досвед работы ў гэтай галіне. Мы можам стварыць новую навучальную праграму пад назвамі «Навуковая журналістыка», «Big data», але складана знайсці выкладчыкаў. Напрыклад, дзёночя педагогі мяняюць назву прадмета, але змест застаецца тым жа. Таму мы просім ВНУ дапамагчы ў гэтым пытанні».

Сяргей СТАРЫНАЎ.

«ПІШУ АБ ПРЫРОДЗЕ, УПЛЯТАЮЧЫ ў КАНТЭКСТ ЧАЛАВЕКА ў ЁЙ»

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

— Я памятаю сябе з трох гадоў. З раняга дзяцінства пісала афарызмы і малявала, а з юнацтва пачала пісаць вершы. Марыла стаць шмат кім, бо ў мяне ёсць таленты і ў іншых сферах, але менавіта маляванне і вершаскладанне — тое, што было заўсёды са мной.

Ната лічыць, што ёй пашанцавала з першай публікацыяй твораў.

— Калі аднесла свае першыя творы ў рэдакцыю, адбылося маё знаёмства з Анатолем Аўруціным, беларускім паэтам, перакладчыкам, публіцыстам, рэдактарам, членам Саюза пісьменнікаў Беларусі. Ён падтрымаў мяне, сказаўшы, што я вялікая малайчына, бо ўмею слухаць і чуць... Праз два гады мае вершы з'явіліся на старонках легендарнага выдання «Нёман», гэта было для мяне вельмі знакавай падзеяй! Пасля дзякуючы прапанове Міхася Башлакова пашанцавала ўбачыць свае вершы ў кнізе «Мы — Маладыя», дзе былі апублікаваны творы маладых аўтараў.



Ната згадвае, як падчас навучання ў універсітэце выкладчык па філасофіі ставіў ёй «дзясяткі» і маляваў дзясць зорчак!

— Гэта быў найвышэйшы пілатаж, — прызнаецца яна. — У мяне заўсёды, яшчэ з дзяцінства, філасофскі склад розуму.

Сёння творца стараецца пра сябе гучна заявіць, напрыклад, праз Instagram aleinikavanata і Facebook Aleinikava Natalia, а таксама сустрачаецца з чытачамі на розных пляцоўках. І ўсё таму, што аднойчы на службе ў храме Ната пачула пра-

беларускага краю, яго прыродзе.

Сярод конкурсаў, у якіх выпала ўдзельнічаць, Ната згадвае перамогу ў V Міжнародным маладзёжным фестывалі-конкурсе паэзіі і паэтычных перакладаў «Берагі дружбы».

— Мне ўручылі дыплом лаўрэата першай ступені за перакладзеныя на беларускую мову вершы чатырох рускамоўных паэтаў. Былі апублікаваныя два зборнікі, куды ўвайшлі мае пераклады і вершы, перакладзеныя на рускую іншымі паэтамі-ўдзельнікамі конкурсу.

Маладая паэтэса і пісьменніца таксама мае публікацыі ў штотыднёвіку «ЛІМ», часопісах «Нёман», «Маладосць», «Берега», «Александр», газетях «Маяк Алесся», «Маяк», «Гомельская праўда» і паэтычных зборніках.

Акрамя пісьменніцтва, у Наты ёсць іншыя творчыя захапленні, напрыклад, фатаграфія, мода і дабрачыннасць.

— З дзяцінства ў мяне было адчуванне стылю. Я любіла ствараць вобразы на паперы, апрана-ла лялькі, а ў 12 гадоў у мяне была нават сваё дызайнерскае калекцыя сукенка. Вопыту ў шыцці не было, стварала без мерак, але атрымлівалася сапраўды цудоўныя строі. Яшчэ я пачала займацца дабрачыннасцю. У найбліжэйшую бібліятэку мы з мамай аддалі свой вялізны хатні збор кніг. Таксама з добрымі намерамі на дабрачыннасць падарыла каштоўныя прадметы і адзенне.

Цяпер Ната настроена друкаваць новую кнігу. Дзве папярэднія можна набыць у крамах «Белкіга» ў гарадах краіны і ў сталічнай «Акадэмікнізе». Таксама набыць карціны жывапісу з кнігамі таленавітай цікавай творцы магчыма ў «Галерэі нацыянальнага дзяржаўна-прыкладнага мастацтва» ў Мінску. За перыяд каранціна яна правяла дзве сустрэчы — у «Акадэмікнізе» і прыняла ўдзел у ХХІХ Міжнароднай кніжнай выставе на «БелЭкспа».

А да пандэміі пасля выдання дзюэк кніг у творцы адбылося дзясць цудоўных прэзентацый у Галерэі жывапісу ўніверсітэта культуры ў Палацы Рэспублікі, «Доме кнігі «Светач», іншых кнігарнях і ў бібліятэках.

Дзякуючы сацсеткам у Наты ёсць магчымасць размяшчаць інфармацыю аб сваіх кнігах, а таксама чытаць вершы ў прамым эфіры. Творца бачыць у вачах людзей вялікі водку ўжо падрыхтавала для чытачоў сваё кардынальнае новае выданне, багатае на жыццярэдаснасць...

Надзея ЗУЕВА.
Фота з архіва герані.

З творчасцю Наты можна па-знаёміцца на сайце zviazda.by



Потым пачаліся знаёмствы з цудоўнымі людзьмі — Інай Фраловай і Уладзімірам Тулінавым, Георгіем Марчуком і Іванам Юркіным, членамі Саюза пісьменнікаў, якім Ната вельмі ўдзячная.

— У наступных сваіх кнігах я хачу пісаць толькі пра тое, што дорыць людзям радасць, свята жыцця, і як быць шчаслівым.

Таму сама дзючына стараецца чытаць тую літаратуру, дзе багата пазітыву. Любімыя жанры — паэзія, афарызмы і дзіцячыя казкі. Яркія дзяля яе аўтары, творчасць якіх для радасці, — беларускі паэт Міхася Башлакоў, і вельмі ёй падабаюцца казкі італьянскага дзіцячага пісьменніка Джані Радэрага.

— Я пішу аб прыродзе і, як кажуць мне, цудоўна ўплятаю ў кантэкст прысутнасць чалавека ў ёй.

мову баццошкі, які казаў пра творчых людзей, што яны не маюць права трымаць свой дар у сабе — яго трэба паказаць людзям.

— У сваёй кнізе афарызмаў «Мысли вслух» пішу аб высокародных чалавечых якасцях. Я вельмі назіральная і люблю вывучаць людзей. Люблю «чытаць» суразмоўніка, які знаходзіцца насупраць мяне. Лічу, што ў кожным чалавеку ёсць добрыя якасці і стараюся іх заўважыць, а потым складаю пра гэта афарызмы. Мяне вельмі хваляе ўладкаванне нашага Сусвету, чалавецтва, цікаваць геніі.

У яе верхах хапае філасофіі пра светаўладкаванне і каханне, але большая частка кнігі паэзіі «Ажыццяўляюся табою», што выйшла ў серыі «Мінскія маладыя галасы» Мінскага гарадскога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі, — аб прыгажосці нашага

ЧЫРВОНКА
Чырвоная змена

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 12

ад 19 лютага 2009 года выдана

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнік газеты —

радыцыйна-выдавешкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»,

грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».

Дырэктар — галоўны рэдактар

КАРПЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

Ліцэнзія на выпуск: рэдактар аддзела

Надзея НИКАЛАЕВА, рэдактар аддзела Сяргей РАСОЎКА.

Выдавец — радыцыйна-выдавешкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Кантактныя тэлефоны: 292 44 12, 311 17 41.

E-mail: info@zviazda.by

Газета адруканая ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве

«Выдавецтва «Беларускі Дом друку».

ЛД №02330/0494179 ад 03.04.2009.

220013, г. Мінск, прасп. Незалежнасці, 79/1.

Тыраж 14.804.

Нумар падпісаны ў 19.30 16.11.2022 г.

Извещение о проведении 22 декабря 2022 года торгов на право размещения средств наружной рекламы на государственном недвижимом имуществе в г. Минске

№ предмета торгов	№ места	Место нахождения государственного недвижимого имущества (согласно схеме)	Размер рекламного поля, м	Площадь рекламного поля, кв. м	Вид рекламного носителя	Начальная цена, руб.
1	1-1	Подземный пешеходный переход у В5 №1 станции метро «Фрунзенская» (Б5-1)	2,00x1,25	2,5	лайт-постер	80,00
2	1-2	Подземный пешеходный переход у В5 №1 станции метро «Фрунзенская» (Б5-1)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
3	1-3	Подземный пешеходный переход у В5 №1 станции метро «Фрунзенская» (Б5-1)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
4	1-4	Подземный пешеходный переход у В5 №1 станции метро «Фрунзенская» (Б5-1)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
5	1-5	Подземный пешеходный переход у В5 №1 станции метро «Фрунзенская» (Б5-1)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
6	1-6	Подземный пешеходный переход у В5 №1 станции метро «Фрунзенская» (Б5-1)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
7	1-7	Подземный пешеходный переход у В5 №1 станции метро «Фрунзенская» (Б5-1)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
8	1-8	Подземный пешеходный переход у В5 №1 станции метро «Фрунзенская» (Б5-1)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
9	1-9	Подземный пешеходный переход у В5 №1 станции метро «Фрунзенская» (Б5-1)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
10	2-1	Подземный пешеходный переход у В5 №2 станции метро «Фрунзенская» (Б5-2)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
11	2-2	Подземный пешеходный переход у В5 №2 станции метро «Фрунзенская» (Б5-2)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
12	2-3	Подземный пешеходный переход у В5 №2 станции метро «Фрунзенская» (Б5-2)	2,00x1,25	2,5	лайт-постер	80,00
13	2-4	Подземный пешеходный переход у В5 №2 станции метро «Фрунзенская» (Б5-2)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
14	2-5	Подземный пешеходный переход у В5 №2 станции метро «Фрунзенская» (Б5-2)	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
15	1	Подземный пешеходный переход от ж/д вокзала до начала ул. Кирова	1,80x1,25	2,25	лайт-постер	72,00
16	2	Подземный пешеходный переход от ж/д вокзала до начала ул. Кирова	1,80x1,25	2,25	лайт-постер	72,00
17	3	Подземный пешеходный переход от ж/д вокзала до начала ул. Кирова	2,00x1,25	2,50	лайт-постер	80,00
18	4	Подземный пешеходный переход от ж/д вокзала до начала ул. Кирова	2,00x1,25	2,50	лайт-постер	80,00
19	5	Подземный пешеходный переход от ж/д вокзала до начала ул. Кирова	2,50x1,25	3,125	лайт-постер	100,00
20	6	Подземный пешеходный переход от ж/д вокзала до начала ул. Кирова	2,00x1,25	2,50	лайт-постер	80,00

Срок, на который заключается договор на размещение (распространение) наружной рекламы, составляет 5 лет.
Размер платы за оформление паспорта средства наружной рекламы составляет – 535,00 бел. руб.

Форма проведения торгов – аукцион.
Организатор торгов – коммунальное унитарное предприятие «Минский городской центр недвижимости», г. Минск, ул. К. Маркса, 39, к. 10, тел. 8 (017) 365-48-36.
 Торги проводятся в соответствии с Положением о порядке проведения торгов на право размещения средств рекламы на недвижимом имуществе, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 07.07.2021 № 395 «О мерах по реализации Закона Республики Беларусь «Об изменении законов по вопросам рекламы»».

Аукционные торги проводятся **22 декабря 2022 г. в 15.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов.

Документы на участие в аукционных торгах принимаются с **21.11.2022 по 16.12.2022** включительно с 9.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.00) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6. Документы, поданные по истечении указанного срока, не рассматриваются. Ответственность за достоверность, указанных в документах, представленных для участия в торгах, несет лица, их подавшие.

Порядок оформления участия в торгах:
 к участию в аукционных торгах допускаются лица, прошедшие заключительную регистрацию, которые в срок, установленный для приема документов на участие в аукционных торгах, внесли задаток (задатки) и заключили с организатором торгов соглашение установленной формы о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения торгов по соответствующему их предмету (далее – соглашение), а также представили организатору торгов следующие документы:

- заявление на участие в торгах;
- заверенную банком копию платежного документа о внесении суммы задатка (задатков) на текущий (расчетный) банковский счет организатора торгов (в случае участия в торгах в отношении нескольких предметов торгов задаток вносится по каждому из предметов торгов);
- копию документа, подтверждающего государственную регистрацию юридического лица или индивидуального предпринимателя, желающего принять участие в торгах;
- скан-средства наружной рекламы, выпол-

ненные в цвете на бумажном носителе в формате А4 или электронном носителе.

Сумма задатка (сумма задатков) соответствует начальной цене предмета торгов) должна быть внесена по соответствующему предмету торгов не позднее окончания срока и времени, установленных для приема документов, на расчетный счет организатора торгов BY15 BLBB 3012 0190 3985 8300 1001 в ЦБГУ № 527 ОАО «Белинвестбанк» г. Минск. БИК BLBBBY2X, получатель – государственное предприятие «МГЦН», УНП 190398583, кодификатор назначения платежа 40901 (назначение платежа – задаток для участия 22.12.2022 в торгах на право размещения средств наружной рекламы по предмету торгов №).

Участнику, не ставшему победителем торгов (лицом, приравненным к победителю торгов), внесенный задаток (задатки) возвращается в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов.
При подаче организатору торгов документов для участия в торгах и заключении соглашения представляются:
 физическим лицом, в том числе индивидуальным предпринимателем, – документ, удостоверяющий личность;
 представителем физического лица, индивидуального предпринимателя, юридического лица – оригинал документа, подтверждающего его полномочия, и документ, удостоверяющий личность.
 После регистрации организатором торгов документов для участия в торгах лицо, желающее принять участие в торгах (его представитель), расписывается в журнале регистрации, после чего такое лицо считается допущенным к участию в торгах. До начала аукциона его участником проходит регистрацию.

Порядок определения победителя торгов:
 торги проходят в форме открытого аукциона на повышение начальной цены. Не допускается продажа предмета торгов по начальной цене. Торги проводит аукционист, определяемый организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается в соответствии с шагом аукциона, который определяется аукционистом в пределах от 5 до 15 процентов от предыдущей названной аукционистом цены предмета аукциона. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник

объявляется победителем торгов, наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов. Если заявление на участие в торгах подано только одним участником либо для участия в нем явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов, а такой участник признается лицом, приравненным к победителю торгов.

Иные условия торгов:
 победитель торгов (приравненный к нему лицо) обязан:
 - в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов возместить государственному предприятию «МГЦН» затраты на организацию и проведение торгов, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для их проведения. Информация о затратах, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников перед началом торгов под подписью;
 - в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов перенести на текущий (расчетный) банковский счет, открытый в протоколе о результатах торгов, сумму средств, за которую продан предмет торгов, за вычетом внесенной им суммы задатка;
 - в течение 10 рабочих дней со дня проведения торгов заключить договор на размещение средства наружной рекламы у государственном предприятии «Минскреклама», при условии оплаты суммы средств, за которую продан предмет торгов и оплаты расходов на организацию и проведение торгов.

Размер штрафа, уплачиваемого участником торгов и (или) его победителем (приравненным к нему лицом) в случае, предусмотренных законодательством и соглашением, составляет 99 (девяносто девять) базовых величин на дату проведения торгов.
Телефоны для справок: отдел аукционов – (017) 360-42-22, государственное предприятие «Минскреклама» – (017) 290-57-37.
 Извещение о проведении торгов размещено на сайтах: организатора торгов – www.mgcn.by (раздел «АУКЦИОНЫ/Рекламные конструкции»); Минского городского исполнительного комитета – www.minsk.gov.by (раздел «Объявления – Аукционы»).

объявляется победителем торгов, наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов. Если заявление на участие в торгах подано только одним участником либо для участия в нем явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов, а такой участник признается лицом, приравненным к победителю торгов.

Иные условия торгов:
 победитель торгов (приравненный к нему лицо) обязан:
 - в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов возместить государственному предприятию «МГЦН» затраты на организацию и проведение торгов, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для их проведения. Информация о затратах, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников перед началом торгов под подписью;
 - в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов перенести на текущий (расчетный) банковский счет, открытый в протоколе о результатах торгов, сумму средств, за которую продан предмет торгов, за вычетом внесенной им суммы задатка;
 - в течение 10 рабочих дней со дня проведения торгов заключить договор на размещение средства наружной рекламы у государственном предприятии «Минскреклама», при условии оплаты суммы средств, за которую продан предмет торгов и оплаты расходов на организацию и проведение торгов.

Размер штрафа, уплачиваемого участником торгов и (или) его победителем (приравненным к нему лицом) в случае, предусмотренных законодательством и соглашением, составляет 99 (девяносто девять) базовых величин на дату проведения торгов.
Телефоны для справок: отдел аукционов – (017) 360-42-22, государственное предприятие «Минскреклама» – (017) 290-57-37.
 Извещение о проведении торгов размещено на сайтах: организатора торгов – www.mgcn.by (раздел «АУКЦИОНЫ/Рекламные конструкции»); Минского городского исполнительного комитета – www.minsk.gov.by (раздел «Объявления – Аукционы»).

2. Подать заявление организатору аукциона по установленной форме с приложением необходимых документов можно с 17 ноября 2022 г. по адресу: г. Гомель, ул. Гагарина, 20, 2-й этаж, каб. «Эксперт-Услуга» в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 16.00.
Прием заявлений для участия в аукционе заканчивается 28 ноября 2022 г. в 16.00 включительно. Заявления, поступившие после установленного срока, не принимаются. Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона в любое время, не позднее чем за три дня до его проведения.

В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только единственным участником, объект аукциона продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 (пять) %.
 Участник торгов имеет право до начала торгов письменно отозвать свое заявление на участие. Невяка участника торгов на торги признается отказом от участия в торгах. В этих случаях сумма внесенного им задатка возвращается **Организатором** в течение 5 (пяти) рабочих дней со дня проведения торгов. Победителями торгов будут признаны участники, предложившие более высокую цену. Лица, являющиеся победителями торгов, обязаны подписать протокол о

результатах аукциона; произвести оплату услуг (вознаграждение) по организации и проведению торгов в течение 5 (пяти) рабочих дней с момента подписания протокола; заключить договор купли-продажи в течение 5 (пяти) календарных дней от даты подписания протокола о результатах аукциона; оплатить приобретаемое имущество согласно договору купли-продажи в течение 10 (десяти) рабочих дней с момента подписания договора купли-продажи. Задатки, уплаченные участниками аукциона, ставшими победителями, будут учтены в счет исполнения обязательств по договору купли-продажи.
 Проводится аукцион в соответствии с Положением «О порядке продажи имущества ликвидированного юридического лица с публичных торгов», утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.01.2013 № 16 (в ред. постановления Совмина от 12.07.2013 № 607).
Порядок оформления участия в аукционе, в том числе документации, необходимой для регистрации участника торгов, порядок проведения аукциона, полный список имущества с ценами и размером задатка по лотам размещены на официальном сайте Организатора торгов – www.expert-usluga.by, раздел «Аукционы».

Дополнительная информация по контактному телефону Организатора аукциона: 8 (0232) 23-23-54 (тел./факс), 23-23-53, 8 (029) 651-22-19, 8 (044) 599-18-16.

О РЕАЛИЗАЦИИ ИМУЩЕСТВА ООО «Смартис-Трейд»

Сведения об организаторе торгов	ИП Гончаренко Ольга Васильевна (220075, г. Минск, ул. Инженерная, 18, корп. 1, пом. 6; тел. + 375 29 150 41 93; e-mail: olga_mga@tut.by)
Продавец	ООО «Смартис-Трейд» (220112, г. Минск, ул. Прушинских, д. 31а, оф. 20, УНП 191584995, тел. 8 029 132 22 45)
Форма, дата, время и место проведения торгов	Вторые вторые торги в форме открытого аукциона 02.12.2022 в 16.00 по адресу: 220112, г. Минск, ул. Прушинских, д. 31а, оф. 20
Сведения о предмете торгов, порядке ознакомления с ним	Лот № 1: изолированное помещение с инвентарным № 500/0-708168325, расположенное по адресу: г. Минск, ул. Прушинских, 31А-20, площадь: 23,0 кв. м. Все желающие могут предварительно ознакомиться с лотом. Вся информация по вопросу ознакомления может быть предоставлена в рабочие дни по тел. + 375 29 150 41 93, Ольга
Начальная цена предмета торгов (без учета НДС)	44 674,22 бел. руб.
Шаг торгов	5 % от начальной цены торгов: 2 233,71 бел. руб.
Размер, порядок и сроки внесения суммы задатка	Сумма задатка для участия в торгах (10 % от начальной цены предмета торгов): 4 467,42 бел. руб. Для участия в торгах необходимо внести задаток до 16.00 01.12.2022 на р/с БУ787 СМ301251444 00140000000 в ОАО «Технобанк», БИК ТЕСНBY22, УНП 191584995. Получатель – ООО «Смартис-Трейд». Назначение платежа: «Задаток для участия в аукционе по лоту № 1, ООО «Смартис-Трейд», проводимом 02.12.2022»
Срок приема заявок и прилагаемых к ним документов	Заявки на участие в торгах и прилагаемые к ним документы принимаются в рабочие дни до 16.00 01.12.2022 по адресу: 220075, г. Минск, ул. Инженерная, 18, корп. 1, пом. 6 (скан-копии могут дополнительно присылаться на e-mail: olga_mga@tut.by). К заявке прилагаются: платежный док-т с отметкой банка о внесении задатка; копии док-тов, подтверждающих полномочия участника торгов (для физ. лиц – паспорт), и док-тов, подтверждающих регистрацию юр. лица или ИП в установленном порядке
Порядок проведения торгов, оформления участия и результатов торгов	Шаг аукциона – 5 % от начальной цены торгов. Победителем аукциона признается участник торгов, предложивший наиболее высокую цену. К участию в торгах допускаются лица, подавшие в установленном срок заявку с приложением необходимых документов и зарегистрированные в журнале регистрации на участие в торгах. Результаты торгов оформляются протоколом. В случае если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявка на участие в них подана только одним участником, предмет торгов продается этому участнику при его согласии приобрести лот по начальной цене, увеличенной на 5 %. Торги проводятся в соответствии со ст.ст. 127 – 129 Закона Республики Беларусь «Об экономической несостоятельности (банкротстве)».
Порядок заключения договора и уплаты цены предмета торгов победителем торгов	Организатор торгов вправе отказаться от их проведения в любое время, но не позднее чем за 5 рабочих дней до наступления даты их проведения. Договор к/п предмета торгов подписывается в течение 5 рабочих дней с момента предъявления продавцу в лице уполномоченного док-тов, подтверждающих возмещение затрат, связанных с организацией и проведением торгов. Победитель торгов (либо единственный участник, согласившийся приобрести предмет торгов по начальной цене, увеличенной на 5 %) уплачивает полную стоимость предмета торгов за вычетом внесенного задатка в течение 15 рабочих дней со дня проведения торгов. Передача предмета торгов происходит в течение 5 рабочих дней с момента получения полной стоимости предмета торгов Продавцом
Возмещение затрат на организацию и проведение торгов	Победитель торгов (либо единственный участник, согласившийся приобрести предмет торгов по начальной цене, увеличенной на 5 %) обязан в течение 5 рабочих дней с даты проведения аукциона возместить стоимость затрат на организацию и проведение торгов, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для их проведения. Информация о затратах, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников перед началом торгов под подписью. В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только единственным участником, объект аукциона продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 (пять) %.
Дополнительная информация	Вся информация по проведению торгов размещена на сайте: https://bankrot.gov.by Журнал «Судебный вестник Плюс: экономическое правосудие» – 2022. – № 3. – с. 58–59; сайт http://bankrot.gov.by , объявление № 00086770 от 30.03.2022. Журнал «Судебный вестник Плюс: экономическое правосудие» – 2022. № 7. – с. 59–60; сайт http://bankrot.gov.by , объявление № 00090097 от 20.07.2022

ОАО «Гомельоблреклама» филиал «Эксперт-Услуга» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Жлобинский механический завод «Днепр» (продавец) в лице ликвидатора ОАО «Жлобинский механический завод «Днепр» – директора ООО «Модель антикризисного управления» Куценковой Н.С. извещает о проведении 30 ноября 2022 года открытого повторного аукциона со снижением цены на 70 % по продаже имущества в 11.00 в городе Гомеле по улице Гагарина, 20

ПОЛНЫЙ И ПОДРОБНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ИМУЩЕСТВА (ЛОТЫ №№ 1–5; 7; 22; 28; 29; 35; 46; 48; 49; 50) размещен на официальном сайте Организатора торгов – www.expert-usluga.by, раздел «Аукционы». Ранее опубликованное извещение о торгах размещено в газете «Звязда» от 24.09.2021 г. № 184 (29553).

ПОЛНЫЙ И ПОДРОБНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ИМУЩЕСТВА (ЛОТЫ №№ 1–5; 8–16; 19, 21, 24, 25, 27, 30; 32–35; 41–50, 53) размещен на официальном сайте Организатора торгов – www.expert-usluga.by, раздел «Аукционы». Ранее опубликованное извещение о торгах размещено в газете «Звязда» от 25.01.2022 г. № 15 (29637).

Продавец: Открытое акционерное общество «Жлобинский механический завод «Днепр», ул. Школьная, 8, 247210, г. Жлобин, Гомельская область.
Порядок ознакомления с информацией осуществляется по контактным тел. 8 (029) 303-53-09, Григорьев Павел Карлович.

Шаг аукционных торгов – 5 (пять) % от начальной цены предмета аукциона и не изменяется в течение всего аукциона.

Для участия в аукционе необходимо:
 1. Оплатить задаток на расчетный счет Организатора торгов (ОАО «Гомельоблреклама») филиал

«Эксперт-Услуга»: р/с BY52 BLBB 3012 0400 0712 0400 1001, БИК BLBBBY2X, дирекция ОАО «Белинвестбанк» по Гомельской области, УНП 400071204, нерезидентами РБ задаток может перечисляться в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в российских рублях (RUB) – ПАО Сбербанк г. Москва, БИК 044525225, к/с 30101810400000000225 в ГУ Банка России по ЦФО, ИНН 7707083893, К/с 3011181080000000154, БИК BLBBBY2X, ОАО «Белинвестбанк», УНП 807000028, назначение платежа – задаток за участие в аукционных торгах по лоту № (задаток для участия в аукционе перечисляется до подачи заявления).

Крынічка

Выдавец рубрыкі: Ірына ТАМКОВІЧ. Тэл. 8 (017) 287-18-15

Чым апрацаваць яблыні ад паршы



Пры вырошчванні яблынь найбольшыя страты адбываюцца з-за грыбковых хвароб, такіх як парша і плодовая гніль. Сіла паражэння залежыць ад агратэхнічных умоў і не з'яўляецца асаблівасцю канкрэтных сартоў. Многасць залежыць ад прафілактыкі і ўстойлівасці або ўспрымальнасці расліны да фітапатогеннага фактару.

Трэба ўвесь час кантраляваць стан дрэва і праводзіць патрэбныя прафілактычныя работы. Асноўныя фактары, якія вядуць да з'яўлення грыбковых захворванняў:

1. Багатыя ападкі, што змяняюцца высокай тэмпературай.
2. Няправільна праведзенае абразанне яблыні, калі крона не прадзімаецца.
3. Дрэны догляд.

Парша вельмі хутка распаўсюджваецца на суседнія дрэвы, таму трэба прымаць маментальныя меры, каб выключыць такія негатыўныя наступствы. Сёння існуе вялікая колькасць прэпаратаў, якія дапамогуць пазбавіцца ад любых грыбковых захворванняў.

Вонкавыя прыкметы пашкоджання

Звычайна рэгіструецца заражэнне толькі на верхняй частцы ліста (аксаміцісты карычневы налёт), які добра відаць пры касым поглядзе на ліст супраць святла.

Лісты ў выніку пашкоджання кутыкулы засыхаюць і заўчасна ападаюць. Якія ахоўныя меры трэба праводзіць:

1. Увосьны ўсё лісце трэба абавязкова спаліць.

2. Правесці абразанне дрэва, каб палепшыць вентыляцыю ў кроне.

3. У вельмі складаных сітуацыях правесці хімічную апрацоўку.

На пашкоджаных плодах таксама з'яўляюцца круглыя або няправільнай формы карычневата-зялёныя плямы, пакрытыя кандыямі (спорами грыбоў). Паступова яны ператвараюцца ў струпы, якія застаюцца на лупіне і пранікаюць у мяккаццю.

Плод, які расце, часта лапаецца ў месцы раны, а пры больш моцнай інфекцыі можа адваліцца. З'яўленне плям на яблыках робіць іх непрыймальнымі для ўжывання. Таму ўсё пашкоджанае лісце і плоды трэба знішчыць.

Прафілактыка захворвання

Каб захаваць па магчымасці ўсе завязі, а затым і плоды, важна сістэматычна праводзіць ахоўныя мерапрыемствы.

Парады па апрацоўцы:
1. Пры моцным пашкоджанні дрэў паршой і маніліёзам (плодавая гніль) прыкладна раз у 3-4 гады можна рабіць «блакітнае апыркванне» — апрацоўку 3-працэнтнай бардоскай вадкасцю.
2. У дадзены перыяд можна апыркваць дрэвы 5-працэнтным раствором жалезнага купарасу або раствором «Фармабуду» супраць лішайнікаў.
Апрацоўка яблыні ад паршы на розных этапах росту:

1. Час, калі бутоны пачынаюць рухацца. У такі перыяд рэкамендуецца апрацоўка супраць паршы і плодовай гнілі. Гэта грыбковыя захворванні, таму трэба выкарыстоўваць адзін з прыдатных фунгіцыдаў, такіх як «Алірын-Б», «Скор». Першы з'яўляецца біяпрапаратам і практычна бяшкодны для прыроды і чалавека.

2. Адразу пасля цвіцення. Пажадана паўторная апрацоўка ад плодовай гнілі і паршы.

3. Пасля ападання лісця. Апыркванне лістоты, якая апала, 10-працэнтным раствором мачавіны для прыгнятання міцэліяльнай грыбы ўзбуджальніка паршы. Своечасовае правядзенне ахоўных апрацовак і іншых мерапрыемстваў дае магчымасць найбольш эфектыўна змагацца са шкоднікамі і хваробамі. Пры гэтым выбар сродкаў засяродзі бялагічнага паходжання дазваляе атрымаваць экалагічна чысты ўраджай яблыкаў з пункту гледжання адсутнасці шкодных пестыцыдаў.

Апрацоўваць яблыню трэба ў цёплае надвор'е, калі няма ветру і дажджу. Гэта ў значнай ступені павысіць эфектыўнасць праведзеных мерапрыемстваў.

СЁННЯ

Месяц
Апошняя квадра
16 лістапада.
Месяц у сусор'і Дзевы.

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	8.40	17.08	8.28
Віцебск	8.35	16.52	8.17
Магілёў	8.30	16.58	8.28
Гомель	8.21	17.01	8.40
Гродна	8.54	17.24	8.30
Брэст	8.49	17.31	8.42

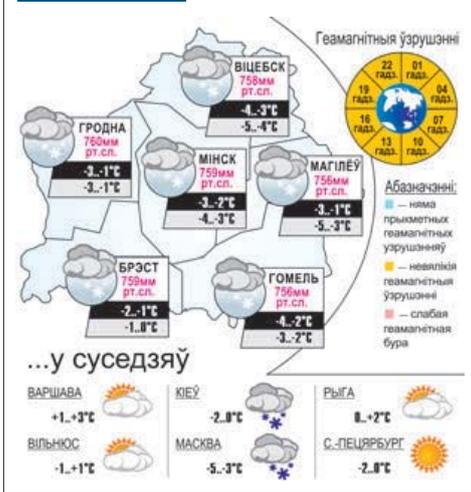
Імяніны

Пр. Аляксандра, Арэнія, К. Альжбеты, Валерыі, Саламеі, Валерыя, Дзідзіслава, Рыгора.



Фота Анастасія КЛЕШЧУКА

ЗАЎТРА



Даты

Падзеі

Людзі

17 ЛІСТАПАДА

Міжнародны дзень студэнтаў. Устаноўлены ў 1946 годзе на Сусветным кангрэсе студэнтаў, які адбыўся ў Празе, у памяць чэшскіх студэнтаў-патрыётаў, расстраляных нямецка-фашысцкімі акупантамі ў 1939 годзе.

1828 год — нарадзіўся (в. Станькава, цяпер у Дзяржынскім раёне) Эмерык Чапскі, калекцыянер, мецэнат. У 1879—1894 гадах жыві ў Станькаве, дзе заснаваў музей, сабраў нумізматyczną, археалагічную, іканаграфічную калекцыю, а таксама калекцыі малюнкаў, гравюр, зброі, прадметаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. У яго бібліятэцы (каля 20 тысяч тамоў) былі рэдкія кнігі, калекцыі рукапісаў. У 1894 годзе частка калекцыі перавезена ў Кракаў, дзе склала аснову сучаснага музея імя Чапскага.

1870 год — нарадзіўся (г. Хоцімск) Сяргей Мікалаевіч Блажко, член-карэспандэнт АН СССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР, заслужаны дзеяч навукі і тэхнікі СССР, астраном, які першы ў свеце атрымаў і расшыфраваў спектр «падаючай зоркі» — метэора. Стаў заснавальнікам адкрыцця новага спосабу фатаграфавання пераменных зорак, што прынёсла сусветнай славу Маскоўскай абсерваторыі, дырэктарам якой ён быў з 1920 па 1931 год. За дзясятак гадоў, аддадзеных навучы, ён дэтальна даследаваў больш за 200 пераменных зорак розных тыпаў. Цікава, што для сваіх даследаванняў вучоны прымяняў прыборы, створаныя ўласнымі рукамі. Больш за 20 гадоў ён узначальваў Камісію па вывучэнні пераменных зорак пры Астранамічным таварыстве АН СССР. Аўтар падручнікаў па астраноміі для студэнтаў ВУН. Яго імя названа гара-кратар на Месяцы.

1891 год — нарадзіўся Міхаіл Цімафеевіч Раман, генерал-маёр. З 1918 года ў Чырвонай Арміі. Удзельнік Грамадзянскай, савецка-фінскай войнаў. У гады Вялікай Айчыннай вайны на Заходнім фронце камандаваў 172-й стралковай дывізіяй, якая з атрадамі народнага

апалчэння трымала кругавую абарону Магілёва. Цяжка паранены патрапіў у палон. Адмовіўся ад супрацоўніцтва з акупантамі, і ў тым жа 1941 годзе закатаваны ў канцэнтрацыйным лагеры.

2017 год — адбылося ўрачыстае адкрыццё аўтамобільнага завода «Белдэжы». Удзел ва ўрачыстым цырымоніі адкрыцця і запуску серыйнай вытворчасці прыняў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. У той жа дзень з канвеера завода сшышоў першы беларускі серыйны легкавы аўтамобіль Geely Atlas NL3.

1855 год — даследчык Афрыкі Дэвід Лівінгстан першым з еўрапейцаў убачыў вадаспад на рацэ Замбезі вышыняй 120 метраў. Ён назваў яго імем каралевы Вікторыі.

1869 год — афіцыйнае адкрыццё Суэцкага канала для суднаходства.

1901 год — нарадзіўся Іван Аляксандравіч Пыр'еў, савецкі кінарэжысёр, сцэнарыст. Народны артыст СССР. Зняў фільмы «Трактарысты», «Свінарка і пастух», «У шэсць гадзін вечара пасля вайны», «Кубанскія казакі» і іншыя.

1938 год — прымаецца Пастанова ЦК СССР і ЦК ВКП(б) «Аб арыштах, пракурорскім нагляды і вядзенні следства»: скасаванне надзвычайных судовых троек.

ЛЕАНІД ДАЙНЕКА:

«Беларусь, ты не забыта.
У душы, як Божы знак:
Хата... Каноўшына... Жыта...
Бульба... Бусел... Шлак...
Мроя... Хлопец закаханы...
Цэпра... Шлях дамоў...
Беларусь, ты збудавана
З беларускіх слоў!»

УСМІХНЕМСЯ

Сярэдні ўзрост для жанчыны — гэта калі мужчына яшчэ застаецца ў вас на ноч, але грошай ужо не дае.

Зайшоў нядаўна на зяніткі па ёзе, як быццам на складзе зламаных манекенаў бываваў.

Адкуль на зямлі ўзяліся чатыры групы крыві, калі першапачаткова былі толькі Адам і Ева?

Маленькае дзіця плача. Мама: — У яго нешта баліць! Тата: — Што ў яго можа баліць? У яго ж усё новае!

